

**“OYUNCAK” KONULU LİSANSÜSTÜ TEZLERE YÖNELİK BİBLİYOMETRİK
BİR İNCELEME**

A BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF THE GRADUATE THESES ON “TOY”

Arş. Gör. Özlem GÜNCAN Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu,
Turizm İşletmeciliği Bölümü, ORCID NO: 0000-0002-8974-9100**Özet**

Oyuncak, bir yandan yetişkin insanların kullandıkları nesnelere minyatürleştirilmiş şekli olarak kabul edilirken, diğer yandan oyun aracı olarak kullanılan materyalleri ifade etmektedir. Fakat yetişkin insanların, oyunlarında kullandıkları araçlar oyun materyali olarak kabul edilirken; çocukların oyun oynarken başvurdukları araçlar oyuncak olarak işlev görmektedir. Bu yönüyle, oyuncak çocuğun oyunlarının en önemli parçasını oluşturmaktadır. Bu sebeple bu çalışmada, çocukların oyunlarında kullandıkları materyaller oyuncak olarak kabul edilmiş ve çalışma bu doğrultuda yürütülmüştür.

Son yıllarda, çocuğun turizm sektöründe önemsenmeye başlaması ile turizm alan yazınında çocuk dostu turizm ve çocuk dostu otel konuları araştırılmaya başlanmıştır. Turizmde çocuğun artan bu önemine bağlı olarak, bu çalışmada, oyuncak konusunun turizm alanındaki lisansüstü tezlere ne ölçüde yansıdığı araştırılmıştır. Bu araştırma kapsamında, veri toplama aracı olarak kaynak taraması metodu kullanılmış ve taramalar, “oyuncak”, “oyun materyali”, “oyun nesnesi” ve “oyun aracı” sözcükleri bağlamında gerçekleştirilmiştir. Tarama yoluyla, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinin veri tabanında yer alan ve erişime açık olan 100 adet yüksek lisans ve doktora tezine ulaşılmış ve ulaşılan bu lisansüstü tezler, bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. Bu analiz, alan yazında bibliyometrik analizler için belirtilen veri parametreleri doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Analiz işlemi, 13 Ocak-27 Ocak 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş ve analizde Excel dosyasından faydalanılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular ise çalışmada altı aşamada sunulmuştur. Bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlara göre, her geçen yıl oyuncakla verilen önem artmış, oyuncak multidisipliner bir çalışma konusu olmuş ve birbirinden farklı çalışma alanlarına konu edilmiştir. Ancak turizmde çocuk konusunun önemsenmesine ve oyuncakla çok farklı alanlara konu edilmesine rağmen, oyuncak konusunun Turizm İşletmeciliği Anabilim Dallarında yazılan lisansüstü tezlere henüz yansımadığı görülmüştür. Dolayısıyla, bu çalışmanın, turizm alanı için yol gösterici bir nitelik taşıması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Oyuncak, Lisansüstü Tez, Bibliyometri.**Abstract**

On the one hand, toy is considered as a miniaturized form of objects used by adult people, on the other hand, it refers to materials used as a game tool. However, while the tools used by adult people in their plays are accepted as play materials; the tools that children use while playing play function as toys. In this respect, the toy is the most important part of the child's

plays. For this reason, in this study, the materials used by children in their plays have been accepted as toys and the study has been conducted in this direction.

In recent years, with the importance of the child in the tourism sector, child-friendly tourism and child-friendly hotels have been investigated in the tourism literature. Within the scope of this research, the literature review method has been used as a data collection tool and the scans have been conducted in the context of the words “toy”, “play material”, “play object” and “play tool”. By scanning, 100 master and doctoral theses in the database of the Council of Higher Education National Thesis Center and open to access have been reached, and these graduate theses have been subjected to bibliometric analysis. This analysis has been carried out in line with the data parameters specified for bibliometric analysis in the literature. The analysis process was carried out between 13 January and 27 January 2021, and the Excel file was used in the analysis. The findings obtained as a result of the analysis are presented in six stages in the study. According to the results obtained in line with the findings, the importance given to toys has increased with each passing year, toy has become a multidisciplinary study subject and has been subject to different study areas. However, despite the importance of children in tourism and the subject of toys in many different fields, it has been observed that the subject of toys has not yet been reflected in the graduate theses written in Tourism Management Departments. Therefore, this study is expected to be a guide for the tourism field.

Keywords: Toy, Graduate Theses, Bibliometry.

1. GİRİŞ

Oyuncak, oyun aracı olarak kullanılan materyallere verilen genel bir adı ifade etmekte olup (Sakar-Karaduman, 2017: 4), çocuğun hayal dünyasını geliştirmeye yaramakta, çocuğu bir yandan eğlendirirken diğeryandan eğitmektedir (Akt. Karaman-Nas, 2012: 104). Oyuncak, çocukların oyunlarında kullandıkları araç ve gereçler olarak işlev görürken (OHY, md.4), yetişkinlerin oyunlarında kullandıkları araç ve gereçler oyun materyali olarak kabul edilmektedir (Ardahan, 2018: 64). Bu bağlamda, bu çalışmada çocukların oyunlarında kullandıkları oyun araçları “oyuncak” olarak ele alınmış ve araştırma bu doğrultuda yürütülmüştür. Oyuncakla ilgili alan yazın incelendiğinde, çocuk, oyun ve oyuncak konulu bilimsel çalışmaları bibliyometrik açıdan inceleyen araştırmaların oldukça sınırlı sayıda yapıldığı görülmektedir. Mevcut çalışmaların ise “oyunlaştırma,” (Köse-Çilingir Ük, 2019, 119), “eğitsel oyun ve oyuncak” (Zorluoğlu-Çakır Elbir, 2019: 1; Karamustafaoğlu-Kılıç, 2020: 1) ile “erken çocukluk eğitiminde oyuncak” (Tanju Aslışen-Yıldırım Hacıbrahimoglu, 2020: 284) konularını baz aldığı gözlenmektedir. Buna karşın, her yaş dönemindeki çocukları yakından ilgilendiren, her çocuk büyük bir öneme sahip olan ve pek çok çeşidi bulunan oyuncak her yönüyle ele alan lisansüstü tezleri konu edinen bir çalışmanın olmadığı dikkat çekmektedir. Ayrıca, turizm sektöründe çocuğun gittikçe önemsenmeye başladığı ve turizm alanında çocuk ve oyun konusundaki çalışmaların da artış gösterdiği gözlenmektedir. Çocuk ve oyun konusunun turizm alanı için önemsenen bir konu haline gelmiş olması, çocuklar için hayati öneme sahip olan oyuncak konusunu da gündeme getirmektedir. Bu bağlamda, oyuncak konusunun Turizm İşletmeciliği Anabilim Dallarında yazılan lisansüstü tezlere ne ölçüde yansdığı sorunsalı ile karşılaşılmaktadır. Dolayısıyla, bu çalışma, bu sorunsala çözüm bulmak

amacıyla hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Türkiye’de oyuncak konusunda yazılmış, Ulusal Tez Merkezinin veri tabanına kayıtlı ve erişime açık olan yüksek lisans ve doktora tezleri indelemeye alınmıştır. İnceleme sonunda, bugüne kadar Türkiye’de oyuncakla ilgili yazılan lisansüstü tezlerin mevcut durumlarının belirlenmesi ve bu konunun turizm alanındaki tezlere ne ölçüde yansıtıldığının ortaya konması hedeflenmektedir. Bu açıdan bakıldığında, çalışma, turizm alanındaki bu boşluğa işaret etmesi ve gelecekte yapılacak çalışmalara yön verici nitelikte olması bakımından önem taşımaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Yetişkin insanların kullandıkları nesnelere minyatürleştirilmiş şekli olarak kabul edilen oyuncak (Ergün, 1980: 107-108), Türk Dil Kurumunun sözlüğünde “oyun aracı” olarak tanımlanmakta (TDK, 2020), genellikle “*oyun oynanıp eğlenmeye yarayan her şey*” olarak nitelendirilmektedir (Egemen vd., 2004: 39; Özbakır, 2009: 147). *Antikçağ’da Oyun ve Oyuncaklar* adlı kitabında Bener (2013: 12) de benzer şekilde oyuncak, “*oyun oynamaya yarayan her şey*” olarak kabul etmiştir. Alan yazındaki bir tanımda oyuncak, yetişkinler veya çocuklar tarafından çeşitli malzeme ve tekniklerle yapılan, tek başına veya grup halinde oynanabilen, çocuğun hayal dünyasını geliştirmeye yarayan, bir yandan eğlendirirken diğer yandan eğiten nesnelere olarak nitelendirildiği görülmektedir (Akt. Karaman-Nas, 2012: 104). Başka bir tanımda, “*çocuğun oyununu gerçekleştirmesi için her türlü araç*” olarak ifade edilirken (Yalçınkaya, 2017: 462); bir diğerinde, “*gelişim basamakları boyunca çocuğun hareketlerine düzen getiren zihinsel, bedensel ve psiko-sosyal gelişimlerinde yardımcı olan, hayal gücünü geliştiren tüm oyun malzemesi*” şeklinde tanımlanmaktadır (Akt. Pehlivan, 2014: 50). Oyuncaklar Hakkında Yönetmelik’in 4. Maddesinde de oyuncak, “*14 yaşından küçük çocukların oyunlarında kullanılmak amacıyla tasarlanan veya imal edilen her türlü ürün ve oyun araç ve gereçleri*” olduğundan bahsedilmektedir (OHY, md. 4; OYDER, 2020). Bu tanımlarda ortak olan noktanın, oyuncak, “çocukların” oyun materyali olarak kabul edildiği hususudur. Buna göre, örneğin, yetişkinler tenis oyununun materyali olan raket ve tenis topu ile gerçek bir tenis oyunu oynarken, buradaki raket ve top, bu tenis oyunu için “oyun materyali” olarak kabul edilmektedir. Oyun alanlarında yaratılan ve tenis oyununu temsil edecek şekilde yapılan minyatür raket ve tenis topları ise çocuklar için birer “oyuncak” olarak işlev görmektedir (Ardahan, 2018: 64). Buradan, çocuğun bu minyatür oyuncaklar ile kendi dünyasında, yetişkinlere “tenis” oynama deneyimi sağlayan faaliyetten bağımsız bir “oyun” oynadığı gerçeği ortaya çıkmaktadır. Konuya bu açıdan yaklaşıldığında, oyuncak, çocukların oyunlarında kullanılan araç ve gereçler olarak kabul edilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu düşünce doğrultusunda, OHY’nin oyuncakla ilişkin tanımı anlam kazanmakta olup, oyuncak çocukların oyunlarında kullandıkları oyun materyali olarak kabul edilmektedir.

Bir yandan yapıldığı dönemin yetişkin yaşamını ortaya koyarken (Arslan, 2013: 4), diğer yandan oyun oynayanlara dünyayı minyatür bir şekilde gösteren oyuncak (Rüşvanlı, 2007: 7), tarihsel süreç içerisinde her çağ ve toplumda çocukların oyunlarına konu olmuştur (Niemann, 1991: 55; Kırmızı, 2019: 24). Çağlar boyunca gelenek ve teknolojiye yaşanan değişimleri takip ederek (Yalçınkaya, 2017: 642; Ardahan, 2018: 63), en eski çağlardan bu yana içinde bulunduğu toplumun kültürü, inancı, yaşanan coğrafya ve konuşulan dil gibi unsurlara bağlı olarak farklılık göstermiştir (Onur, 2016: 90). 19. yüzyıla kadar zanaat işçiliği ve kil yapımı

oyuncaklar kullanılırken, 19. yüzyıldan itibaren metal, teneke ve dökme demir oyuncaklar yapılmaya başlamıştır. Fakat oyuncak için esas dönüm noktası 2. Dünya Savaşı sonrasındaki dönem olmuş, bu dönemde plastiğin keşfi ile ucuz ve kitlesel oyuncak üretimine geçilmiştir (Rüşvanlı, 2007: 14; Akbulut, 2009: 183). Oyuncak üretiminde yaşanan bu değişim, oyuncak hakkındaki anlayışın da değişmesine neden olmuştur. Örneğin, oyuncak yapımı ve tüketimine hakim olan geleneksel yaklaşım, 1960'lı yıllardan itibaren yerini ticarileşmiş bir oyuncak anlayışına bırakmıştır (Gürpınar, 2012: 139). Bu anlayış doğrultusunda, oyuncak günümüzde bir tüketim maddesi olarak anlam kazandığı ve ticari bir değer yaratarak kendi sektörünü oluşturduğu görülmektedir. Günümüzün oyuncakları öyküleri ve diğer aksesuarları ile birlikte satılmakta ve çocukları, televizyon ve filmlerden öğrenilmiş yeni bir oyun dünyasına sokmaktadır (Onur, 2016: 131). Bu tespitin doğru olduğu, bugünün çocuklarında yakından gözlenmektedir. Teknolojinin geldiği son nokta göz önünde bulundurulduğunda, yalnızca televizyon ve filmlerin değil, aynı zamanda bilgisayar, tablet, akıllı cep telefonu, internet bağlantısı ve sanal gerçeklik gözlüğü gibi son teknolojik cihazların da çocukların oyun dünyalarını yönlendirdikleri görülmektedir.

Günümüzdeki çocukların oynadıkları oyun ve oyuncaklar, içinde bulunulan dijital çağın teknolojik gelişmelerinden doğrudan etkilenmiş ve şekil, biçim, oynanan ortam, oyun oynayan kişi sayısı, gerekli araç ve gereç bakımından değişikliğe uğramıştır (Zeybekoğlu-Doğan, 2015: 124). Bu çağın oyuncakları giderek daha karmaşık yapıdaki bilgisayarlar, tabletler, simülasyon cihazları, inanılmaz fantezilerle yaratılmış pilli, ışıklı ve sesli uzay kahramanları ile canavarlar olarak ortaya çıkmıştır (Yalçınkaya, 2017: 470). Böylece, bu teknolojik cihazlar, internet bağlantısı ve dijital oyuncaklar çocuklara, fiziksel dünyanın somut oyun ve oyuncaklarıyla oynanan fiziksel oyun deneyiminin yanı sıra elektronik cihazlarda yaratılan “sanal oyun deneyimi” de sunmaktadır (Yeygel-Temel Eğinli, 2009: 160-161). Buradan, teknolojide yaşanan gelişmelere bağlı olarak, çocukların oynadıkları oyun materyallerinin de değişikliğe uğradığı, geleneksel oyuncakların yerini dijital oyuncaklar ile dijital oyun makinelerinin, oyun amaçlı kullanılan bilgisayar, tablet, cep telefonu ve sanal gerçeklik gözlüğü gibi elektronik cihazların aldığı anlaşılmaktadır.

Buraya kadar verilen bilgilerden, oyuncak yapımındaki malzemenin ve oyuncakın şeklinin de zaman içerisinde değiştiği ve her oyuncakın, yapıldığı çağın yaşam biçimini yansıttığı bilgisine ulaşılmaktadır. Günümüz koşullarında, geleneksel oyuncakların yavaş yavaş yerini dijital oyuncaklara ve dijital oyun makinelerine bıraktığı, bilgisayar, tablet, akıllı cep telefonu ve sanal gerçeklik gözlüğü gibi teknolojik cihazların çocukların dünyasında birer oyuncak olarak işlev görmeye başladığı ve bugünün çocuklarının, bu cihazlarda yaratılan elektronik ortamlarda sanal oyun deneyimi yaşadıkları gerçeği ortaya çıkmaktadır. Fakat teknolojide yaşanan tüm gelişmelere ve toplumsal yaşamda görülen değişmelere rağmen, hangi çağda oynanırsa oynansın, oyuncakın oyun bağlamında anlam kazandığı ve niteliğinin her çağda değişmeden kaldığı da görülmektedir. Bu açıdan ele alındığında, ister geleneksel bir oyuncak isterse dijital bir cihaz olsun, çocuğa ister gerçek oyun deneyimi isterse sanal bir deneyim yaşatsın, oyuncakın, çocuğun oynadığı oyunların en önemli unsuru ve ayrılmaz bir parçası olduğu anlaşılmaktadır.

3. İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Alan yazında genellikle makale ve dergilerin incelenmesi için kullanılan bibliyometrik analiz giderek önem kazanmaya başlamış (Çolakoğlu vd., 2019: 136), pek çok araştırmacı çalışmada bu yöntemi kullanır hale gelmiştir (Erdoğan, 2020: 922). Lisansüstü tezleri de bu analiz yöntemiyle inceleyen çalışmaların son yıllarda artış gösterdiği gözlenmektedir. Bu bağlamda, bibliyometri ile ilgili ilk çalışmayı, 1917 yılında Cole ve Eales'ın yaptığı görülmektedir. Bu çalışmada yazarlar, 1550-1860 yılları arasında karşılaştırmalı anatomi alanında yayımlanan akademik çalışmalara ilişkin istatistiksel bir analiz gerçekleştirmiştir (Erturgut-Gürler, 2020: 29). Türkiye'de yapılan ilk çalışma ise 1970 yılında Ahmet Kemal Özinönü'nün çalışması olmuştur. Bu çalışmasıyla yazar, 1933-1966 yılları arasında Türkiye'deki temel bilimlerin durumunu inceleyerek matematik, fizik, astronomi, kimya, biyoloji ve disiplinlerarası alanlardaki bilimsel verimlilik ölçümünü konu edinmiştir. Al ve Tonta (2004) da çalışmada, Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümünde 1974-2002 yılları arasında yapılan 100 adet yüksek lisans ve doktora tezini bibliyometrik özellikleri açısından incelemiştir. Armutlu ve Arı (2010), yönetim modaları üzerine bir araştırma yaparak Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezindeki (YÖKTEZ) lisansüstü tezleri analiz etmiş; Alkan (2014) 1984-2012 yılları arasında YÖKTEZ'de kayıtlı muhasebe alanında 656 lisansüstü tezi incelemiştir; Tayfun vd. (2016) de Gazi Üniversitesi bünyesinde 1985-2016 yılları arasında hazırlanan turizm konulu 367 adet tezi araştırmıştır. Aydın (2017) ise çalışmada, YÖKTEZ'e kayıtlı 1988-2013 yılları arasında ticari yiyecek içecek alanında yazılan 179 tezi bibliyometrik açıdan analiz etmiştir. Devam eden yıllarda, lisansüstü tezlere yönelik başka çalışmaların da alan yazına girdiği görülmüştür (Yılmazel, 2019: 229). Bilimsel çerçevede yayımlanan lisansüstü tezlerin, bir ülkenin incelenen konuya ilişkin durumunu ve yönelimini detaylıca göstermesi sebebiyle (Akt. Yersüren-Özel, 2020: 1146), bu çalışmada, Türkiye'de oyuncak konusunda yazılan lisansüstü tezlerin incelenmesine karar verilmiştir.

Oyuncak konusu ile ilgili alan yazın tarandığında ise çocuk, oyun ve oyuncak konusunda yapılan bilimsel çalışmaları inceleyen araştırmaların oldukça sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Örneğin, bir çalışmada, sosyal bilimler alanında "oyunlaştırma" üzerine yapılan tezlerin bibliyometrik analizi yapılmıştır (Köse-Çilingir Ük, 2019: 119). Başka bir çalışmada "eğitsel oyun" ve "eğitsel oyuncak" içerikli araştırmalar incelenmiş (Zorluoğlu-Çakır Elbir, 2019: 1), bir diğerinde de "eğitsel oyunlar" üzerine yapılan ulusal bilimsel araştırmalar ele alınmıştır (Karamustafaoğlu-Kılıç, 2020: 1). Ayrıca "erken çocukluk eğitiminde oyuncak" konusunda yazılan lisansüstü tezleri araştıran bir çalışmanın da alan yazına girdiği görülmüştür (Tanju Aslışen-Yıldırım Hacıbrahimoğlu, 2020: 284). Çalışmalara bakıldığında, oyuncak ile alakalı yapılan bibliyometri çalışmalarının oldukça az sayıda olduğu görülmektedir. Ayrıca bu çalışmalar yakından incelendiğinde, çalışmalardan birinin oyunlaştırma konusu üzerinde hazırlandığı, iki tanesinin de eğitsel oyunlar ve eğitsel oyuncaklar üzerine yoğunlaştığı dikkat çekmektedir. Son çalışma ise oyuncak konusuyula birebir alakalı olmasına karşın, erken çocukluk eğitiminde kullanılan oyuncakların araştırmaya konu edildiği görülmektedir. Bu durum, bu çalışmalarda oyuncakın, eğitsel oyuncaklar ve erken çocukluk eğitiminde kullanılan oyuncaklarla sınırlandırıldığını göstermektedir. Buna karşın, her yaş dönemindeki çocuklar için önemi büyük olan ve eğitsel oyuncak dışında da çeşitleri bulunan oyuncakları, her yönüyle ele alan lisansüstü tezleri konu edinen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla, oyuncak

konusunda yapılmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini konu edinen bu çalışmanın, alan yazında bu konuda yapılan tezlerin gelişim ve değişim süreçlerinin izlenmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

4. YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Amacı, Önemi ve Kapsamı

Araştırmada, Türkiye’de oyuncak konusunda yazılan lisansüstü tezler bibliyometrik açıdan incelenerek, ilgili tezlerde yaşanan gelişim ve değişim süreçleri ile bu tezlerin özelliklerini ortaya koymak amaçlanmış ve oyuncak konusunun turizm alanındaki lisansüstü tezlere ne ölçüde yansıdığı araştırılmıştır. Bu amaç doğrultusunda, araştırma evreni olarak Türkiye’de YÖKTEZ’in veri tabanında yayımlanan tezler seçilmiş, araştırmanın örneklemini ise bu merkezin yayımladığı oyuncak konulu ve erişime açık olan yüksek lisans ile doktora tezleri oluşturmuştur. Çalışma, araştırmanın sonunda elde edilecek bulguların oyuncak konusundaki lisansüstü tezlerin genel görüntüsünü sayısal verilerle ortaya koyarak yorumlamaya olanak sağlaması ve bu alanda tespit edilen boşluğu doldurması açısından önemli görülmektedir. Bu yolla, oyuncakla ilgili tezlerin genel özellikleri belirlenip eksikleri ortaya konacak ve bu alanda çalışma yapacak diğer araştırmacılara da kolaylık sağlanmış olacaktır. Diğer yandan, turizm sektöründe çocuğun artan önemine ve turizm alan yazınında çocuk ve oyun konusunda yapılan çalışmaların yanı sıra oyuncak konusunun da çalışma konusu yapılması gerektiği düşünülmekte, bu sebeple bu çalışmanın, turizmde oyun ve oyuncak konusunda yapılacak yeni çalışmalara katkı sağlaması beklenmektedir.

4.2. Araştırmanın Yöntemi: Bibliyometri

Çalışmada betimsel araştırma yaklaşımı benimsenmiş olup, nicel araştırma yöntemlerinden bibliyometriye başvurulmuştur (Saribaş-Demir, 2020: 272). Bibliyometri terimi ilk defa 1969 yılında Pritchard tarafından ileri sürülmüş ve bibliyometri yönteminin yazılı kaynakların çeşitli yönlerini saymak ve analiz etmek yoluyla, bu kaynakların gelişim süreçlerine ve seyrine ışık tutmak amacıyla kullanılan bir yöntem olduğu ifade edilmiştir. Bibliyometri, ülkeler, üniversiteler, araştırma merkezleri, araştırma grupları ve dergiler bağlamında yapılan akademik araştırmaların değerlendirilmesine (Erturgut-Gürler, 2020: 29) ve belirli bir bilimsel disiplinin doğasını ve gelişiminin analiz edilmesine imkan tanımaktadır (Yersüren-Özel, 2020: 1144). Dolayısıyla, bibliyometri, belli bir alanda var olan alan yazının nicel olarak incelenmesini ve alandaki yeni eğilimlerin belirlenmesine olanak sağlamaktadır (Yolal, 2016: 89). Bibliyometri, ilk ortaya atıldığından bu yana iletişim, bilgisayar bilimi, ekonomi, eğitim, psikoloji, sosyoloji, tarih, kütüphane ve bilgi gibi çeşitli disiplinlerde yaygın olarak kullanılmaya başlamış (Yersüren-Özel, 2020: 1144), sosyal bilimler alanında sıkça tercih edilen bir yöntem olmuştur (Özçoban, 2020: 1366). Son yıllarda turizm konusunda da bibliyometrik analizi tercih eden çalışmalarda artış yaşandığı görülmüştür (Çiçek-Kozak, 2012: 734; Özel-Kozak, 2012: 715; 101; Evren-Kozak, 2014: 61; Karagöz-Kozak, 2014: 47; Güdü Demirbulat-Tetik Dinç, 2017: 20; Ardiç Yetiş-Çokal, 2018: 38; Çıkrık, 2018: 1; Akkaşoğlu vd., 2019: 1193; Bayram, 2019: 56; Büyüksalvarcı-Keleş, 2019: 2758; Çolakoğlu vd., 2019: 135; Nebioğlu, 2019: 71; Tayara-Özel, 2019: 100; Agapito, 2020: 1; Albayrak-Tüzünkan, 2020: 845; Aksöz-Yücel, 2020: 388; Civelek-Karadağ, 2020: 145; Çuhadar-Morçin, 2020: 92; Evren, 2020: 788; Özçoban, 2020: 1363; Saribaş-Demir, 2020: 269; Tregua vd., 2020: 1).

Bibliyometri, yazılı kaynakların detaylı irdelenmesine (Özçoban, 2020: 1366), bu kaynaklardaki araştırmaların kullanımına, tarihsel çerçevede gelişimine, ilgili istatistiklerin toplanmasına ve yorumlanmasına imkan tanımaktadır (Yersüren-Özel, 2020: 1144). Bu tür çalışmalarda analiz odaklı yazın taraması kullanılmakta ve yazılı belgelerin belirli parametreler bağlamında analiz edilmesiyle çeşitli sonuçların elde edilmesi sağlanmaktadır (Özçoban, 2020: 1366). Dolayısıyla, bu çalışmada, oyuncak konulu lisansüstü tezlerin, belirli parametreler doğrultusunda incelenmesi ve genel görüntüsünün sayısal verilerle ortaya konarak yorumlanması amacıyla bibliyometri yöntemi benimsenmiştir.

4.3. Veri Toplama

Araştırmada, veri toplama tekniği olarak kaynak tarama metodu kullanılmış olup, ilgili verilere Türkiye'deki YÖKTEZ'in veri tabanı taranarak ulaşılmıştır. Taramalar, 12 Ocak 2021 tarihinde gerçekleştirilmiş ve "oyuncak", "oyun nesnesi", "oyun aracı" ve "oyun materyali" sözcükleri bağlamında yürütülmüştür. Bu işlem sonucunda, oyuncak konusunda ilgili veri tabanından 1993-2020 yılları arasında yayımlanan ve erişime açık olan 100 adet yüksek lisans ve doktora tezine ulaşılmıştır. Başlangıç yılının 1993 olarak belirlenmesinin sebebi, oyuncak konusunda yazılmış ve erişime açık olan ilk tezin bu yılda yayımlanmış olmasıdır. Bitiş olarak 2020 yılının kabul edilme sebebi ise verilere ulaşılan tarih (12 Ocak 2021) itibarıyla en son 2020 yılında yayımlanan tezlerin mevcut olduğudur. Bu sebeple, ilk yayımlandığı yıldan, araştırmanın gerçekleştirildiği tarihe kadar yayımlanmış olan oyuncak konulu bütün tezler (100 adet) araştırma kapsamına alınmıştır. Elde edilen tezlerle ilgili bilgilere Tablo 1'de yer verilmiştir. Tabloda tezler, yayın yılına göre sıralanmıştır.

Tablo 1. Ulaşılan Lisansüstü Tez Sayıları

Tezin Yayın Yılı	Yayımlanan Tez Sayısı	Yüzde (%)
1993	1	1
1994	1	1
1997	1	1
1998	1	1
1999	1	1
2001	1	1
2002	1	1
2005	2	2
2006	2	2
2007	4	4
2008	6	6
2009	1	1
2010	3	3
2011	3	3
2012	3	3
2013	5	5
2014	4	4
2015	8	8
2016	5	5
2017	7	7
2018	10	10
2019	20	20
2020	10	10
TOPLAM	100	100

Tabloda, oyuncak konusunda yayımlanmış ve YÖKTEZ'in veri tabanında erişime açık olan lisansüstü ilk tezin 1993 yılında yayımlanmış olduğu görülmektedir. 1993-2002 yılları arasında oyuncak konusunda birer tane tez yazılmış, 2003 ve 2004 yıllarında yazılan herhangi bir teze rastlanmamıştır. 2005 yılından itibaren de bu konudaki tezlerin sayısında artış yaşanmaya başlamıştır. Tezlerin büyük çoğunluğu (%20) 2019 yılında yayımlanmış, 2018 ve 2020 yıllarında yazılan tez sayıları da (%10) bu oranı takip etmiştir.

4.4. Veri Parametreleri

Ulaşılan lisansüstü tezler, alan yazında bibliyometrik analizler için belirlenen “veri parametreleri” doğrultusunda incelemeye alınmıştır. Bu parametrelerin neler olduğu ise alan yazındaki pek çok çalışmada açıkça belirtilmiştir (Metin, 2013: 83; Altınpulluk, 2018: 254; Bayram, 2019: 62; Baytok vd., 2019: 69; Çolakoğlu vd., 2019: 137; Öcel, 2019: 41; Yılmazel, 2019: 230; Albayrak-Tüzünkan, 2020: 848; Özçoban, 2020: 1367; Yersüren-Özel, 2020: 1145). Dolayısıyla, bu çalışmada da bibliyometrik analize tabi tutulacak lisansüstü tezler için bu parametreler dikkate alınmıştır. Verilerin analizinde dikkate alınacak bu parametrelerin neler olduğuna ise aşağıdaki gibi karar verilmiştir:

- Oyuncak konusunda yazılmış olan lisansüstü tezlerin düzeyleri (yüksek lisans ve doktora)
- Bu tezlerin yıl, üniversite, enstitü, anabilim dalı, yayın dili, çalışma alanı, akademik danışmanın ünvanı konularındaki dağılımları
- Bu tezlerde kullanılan anahtar kelimeler
- Bu tezlerde kullanılan araştırma yöntemi, örnekleme tekniği, veri toplama aracı ve veri analizi tekniği bilgileri
- Bu tezlerdeki yerli, yabancı ve çeviri kaynak kullanımının dağılımı
- Bu tezlerdeki kaynakların türlerine göre dağılımları

4.5. Veri Analizi

Çalışmada, kaynak tarama yoluyla elde edilen veriler, bibliyometri yasalarına göre analize tabi tutulmuştur. Analiz işlemine 13 Ocak 2021 tarihinde başlanmış ve 27 Ocak 2021 tarihinde son verilmiştir. Analizler, oyuncak konusunda Türkiye’de yayımlanan ve YÖKTEZ’de erişime açık olan 100 lisansüstü tez üzerinden yürütülmüştür. Verilerin analizi için Excel dosyasından faydalanılmış olup, analize alınacak tezler öncelikle yayın yıllarına göre sıralanmış ve bu sıralamaya göre de kodlanmıştır. Bu kodlamalar O1, O2 ve O3 şeklinde yapılmış ve bu kodlama O1’den O100’e kadar yapılmıştır. Bu tezlere ilişkin analizi yapılacak bilgilerin neler olduğu, “veri parametrelerine” göre belirlenmiştir. Kodlaması yapılan her bir tez de bu parametrelere göre değerlendirilmiş ve parametrelerde belirtilen konular ışığında analiz edilmiştir. Dolayısıyla, lisansüstü tezlerin analizi; *tezin isminde geçen oyuncak ifadeleri, tezin düzeyi, tezin yayın dili, tez danışmanının ünvanı, tezin yazıldığı üniversite, enstitü, anabilim/anasanat dalı, tezin çalışma alanı, tezde kullanılan anahtar kelimeler, tezin yöntemi, örnekleme tekniği, veri toplama aracı, veri analizi tekniği, tezde kullanılan kaynak sayısı, bu kaynakların yayın yerleri ve kaynakların türlerine göre dağılımına göre yapılmıştır.*

5. BULGULAR

Bu bölümde, oyuncak konulu lisansüstü tezlere uygulanan bibliyometrik analizin sonuçlarına yer verilmiş olup, bulgular altı aşamada sunulmuştur. İlk aşamada, isminde

oyuncağa ilişkin ifadeler geçen tezler değerlendirilmiş; ikinci aşamada, tezlerin lisansüstü düzeyleri, yayın dilleri ve tez danışman bilgilerine ait bulgular verilmiştir. Üçüncü aşama, tezin yazıldığı üniversite, enstitü, anabilim/anasanat dalı ve tezin çalışma alanı ile ilgili iken; dördüncü aşama, tez özetlerinde yer verilen anahtar kelimelerle ilgili bulgulara ayrılmıştır. Beşinci aşamada, tezin yöntemi, örnekleme tekniği, tezde kullanılan veri toplama aracı ve veri analizi tekniği hakkındaki bulgular değerlendirilmiş; altıncı ve son aşamada ise tezlerde kullanılan kaynaklara ilişkin bulgular sunulmuştur.

İsminde Oyuncakla İlgili İfadeler Geçen Tezlere İlişkin Bulgular

İlk olarak isminde oyuncakla ilgili ifadeler yer veren tezler değerlendirmeye alınmıştır. Bu değerlendirme, “oyuncak”, “oyun nesnesi”, “oyun aracı” ve “oyun materyali” sözcükleri doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla, bu aşamada isminde bu sözcüklere yer veren tezlere ilişkin bulgular sunulmuş olup, bu bulgular Tablo 2’de gösterilmiştir. Tabloda, tezler yayın yılına göre, oyuncacağa ilişkin ifadeler ise görülme sıklığına göre en çoktan en aza doğru sıralanmıştır.

Tablo 2. İsminde Oyuncacağa İlişkin İfadelere Yer Veren Tezler

Tezin Yayın Yılı	Oyuncak	Oyun Materyali	Oyun Nesnesi	Oyun Aracı	TOPLAM
1993	1	-	-	-	1
1994	1	-	-	-	1
1997	1	-	-	-	1
1998	1	-	-	-	1
1999	1	-	-	-	1
2001	1	-	-	-	1
2002	1	-	-	-	1
2005	1	1	-	-	2
2006	2	1	-	-	3
2007	4	-	-	-	4
2008	5	1	-	-	6
2009	1	-	-	-	1
2010	3	-	-	-	3
2011	3	-	-	-	3
2012	3	-	-	-	3
2013	4	-	1	-	5
2014	4	-	-	-	4
2015	8	-	-	-	8
2016	5	-	-	-	5
2017	6	-	-	1	7
2018	10	-	-	-	10
2019	20	-	-	-	20
2020	10	-	-	-	10
Görülme Sıklığı	96	3	1	1	101

Tablo 2 incelendiğinde, oyuncacaği konu edinen lisansüstü tezlerin isimlerinde, konuyla alakalı oyuncak, oyun materyali, oyun nesnesi ve oyun aracı sözcüklerine yer verildiği görülmektedir. Tabloya göre, bu sözcükler mevcut olan 100 lisansüstü tezde 101 defa geçmektedir. Oyuncacağa ilişkin 101 ifadenin kullanılma sebebi, O10 kodlu yüksek lisans tezinde hem oyuncak hem oyun materyali sözcüklerinin bir arada kullanılmış olmasıdır. Analiz sonuçlarına dayalı olarak, tezlerde en çok “oyuncak” kelimesine (96) yer verildiği, “oyun materyali” sözcüğünün 3 defa tekrarlandığı, “oyun nesnesi” ve “oyun aracı” sözcüklerinin ise 1’er defa kullanıldığı bulgularına ulaşılmaktadır.

Tezlerin Lisansüstü Düzeyleri, Yayın Dilleri ve Danışman Ünvanlarına İlişkin Bulgular

Bu aşamada, analize tabi tutulan tezlerin lisansüstü düzeyleri, yayın dilleri ve tez danışmanlarının ünvanları ile ilgili ulaşılan bulgulara yer verilmiş, bu bulgular Tablo 3'te gösterilmiştir. Tabloda, tezler yayın yılına göre, tez düzeyi, yayın dili ve tez danışmanının ünvanı parametreleri ise görülme sıklıklarına göre en çoktan en aza doğru sıralanmıştır.

Tablo 3. Tezlerin Lisansüstü Düzeyleri, Yayın Dilleri ve Danışman Ünvanları

Tezin Yayın Yılı	Toplam Tez Sayısı	Tezin Düzeyi		Tezin Yayın Dili		Tez Danışmanının Ünvanı			
		Yüksek Lisans	Doktora	Türkçe	İngilizce	Dr. Öğr. Üyesi	Doç. Dr.	Prof. Dr.	Öğr. Gör. Dr.
1993	1	1	-	1	-	-	1	-	-
1994	1	1	-	1	-	-	1	-	-
1997	1	1	-	1	-	1	-	-	-
1998	1	1	-	1	-	-	1	-	-
1999	1	1	-	1	-	-	1	-	-
2001	1	1	-	1	-	-	1	-	-
2002	1	1	-	1	-	-	-	1	-
2005	2	2	-	2	-	2	-	-	-
2006	2	2	-	2	-	1	-	-	1
2007	4	4	-	3	1	2	1	1	-
2008	6	6	-	5	1	2	2	2	-
2009	1	1	-	1	-	1	-	-	-
2010	3	3	-	3	-	2	1	-	-
2011	3	3	-	3	-	1	1	1	-
2012	3	3	-	2	1	1	-	1	1
2013	5	5	-	2	3	3	-	1	1
2014	4	3	1	2	2	-	3	1	-
2015	8	7	1	7	1	4	1	3	-
2016	5	5	-	5	-	1	3	1	-
2017	7	5	2	5	2	2	3	2	-
2018	10	9	1	8	2	4	3	3	-
2019	20	17	3	20	-	8	4	8	-
2020	10	9	1	10	-	3	3	4	-
TOPLAM	100	91	9	87	13	38	30	29	3
YÜZDE (%)	100	91	9	87	13	38	30	29	3

Tabloda, oyuncak konulu lisansüstü tezlerin tez düzeyi, yayın dili ve tez danışman ünvanı parametrelerine göre dağılımı verilmiş ve tezler, bu parametreler doğrultusunda tek tek ele alınmıştır. Bu parametrelerden ilkinin “tezin düzeyi” parametresi oluşturmaktadır. Bu parametreye göre, 1993-2013 yılları arasında yayımlanan 36 tezin tamamının “yüksek lisans” düzeyinde yazıldığı anlaşılmaktadır. İlk doktora tezinin 2014 yılında yazıldığı, bu tarihten 2020 yılı sonuna kadarki süreçte toplamda 9 doktora tezinin yazıldığı görülmektedir. Dolayısıyla, 1993'te günümüze kadar gelen süreçte oyuncak konusunda yazılan 100 adet lisansüstü tezin %91'inin “yüksek lisans”, %9'unun ise “doktora” düzeyinde yazıldığı bilgisine ulaşılmaktadır. Tezlerin yayın diline göre dağılımlarına bakıldığında, tezlerin %87'sinin “Türkçe” dilinde, %13'ünün de “İngilizce” dilinde yazıldığı görülmektedir. Buna göre, 1993-2006 yılları arasında yayımlanan 11 tezin tamamı Türkçe dilinde yazılmış, İngilizce dilinde yazılan ilk tez

ise 2007 yılında yayımlanmıştır. Tezlerin danışmanların ünvanlarına göre dağılımlarına bakıldığında, oyuncak konusunda tez yazdıran danışmanların dört farklı ünvana (Profesör Doktor, Doçent Doktor, Doktor Öğretim Üyesi-Yardımcı Doçent Doktor, Öğretim Görevlisi Doktor) sahip olduğu görülmektedir. Bu danışmanların içerisinde en çok “Doktor Öğretim Üyesi (Yardımcı Doçent Doktor)” ünvanına sahip akademik danışmanlar (%38) oyuncak konusunda tez yazdırmış olup, bu ünvana sahip danışmanları, %30’luk oranla “Doçent Doktor”, onu da %29’la “Profesör Doktor” ünvanlı danışmanlar takip etmiştir. Bu danışmanların yanı sıra 3 tane de (%3) “Öğretim Görevlisi Doktorun” tez danışmanlığı yapmış olduğu dikkat çekmektedir. Bu danışmanların yıllara göre dağılımları incelendiğinde, 1993, 1994, 1998, 1999 ve 2001 yıllarında yazılan tezlere yalnızca Doçent Doktorların, 1997 yılındaki teze de Doktor Öğretim Üyesinin danışmanlık ettiği anlaşılmaktadır. Profesör Doktor danışmanlığında yazılan ilk tezin ise 2002 yılında yayımlanmış olduğu görülmektedir. Takip eden yıllarda ise bu üç ünvana sahip öğretim üyeleri değişik oranlarda tez yürütmüş, bunların yanı sıra Öğretim Görevlisi Doktor ünvanına sahip öğretim elemanları da tezlere danışmanlık yapmıştır.

Tezlerin Yazıldıkları Üniversite, Enstitü, Anabilim/Anasanat Dalı ve Çalışma Alanlarına İlişkin Bulgular

Burada, oyuncak konusunda yazılan lisansüstü tezlerin yazıldıkları üniversite, enstitü, anabilim/anasanat dalı ve çalışma alanlarına ilişkin bulgular sunulmuştur. Bu bağlamda, öncelikle tezlerin yazıldıkları üniversitelerin profiline yer verilmiş, bu profile ilişkin sayısal veriler Tablo 4’te gösterilmiştir. Tabloda üniversiteler, görülme sıklığına göre en çoktan en aza doğru sıralanmıştır.

Tablo 4. Tezlerin Yazıldıkları Üniversitelere Göre Dağılımları

Sıra No	Tez Yazılan Üniversite	Görülme Sıklığı	Sıra No	Tez Yazılan Üniversite	Görülme Sıklığı
1	Gazi Üniversitesi	13	25	Balıkesir Üniversitesi	1
2	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	8	26	Bolu Abant İzzet Baysal Ün.	1
3	Hacettepe Üniversitesi	6	27	Çağ Üniversitesi	1
4	Dokuz Eylül Üniversitesi	4	28	Dumlupınar Üniversitesi	1
5	İstanbul Teknik Üniversitesi	4	29	Erciyes Üniversitesi	1
6	Marmara Üniversitesi	4	30	Harran Üniversitesi	1
7	Anadolu Üniversitesi	3	31	İstanbul Aydın Üniversitesi	1
8	Ankara Üniversitesi	3	32	İstanbul Gelişim Üniversitesi	1
9	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ün.	3	33	İzmir Ekonomi Üniversitesi	1
10	Süleyman Demirel Üniversitesi	3	34	İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	1
11	Afyon Kocatepe Üniversitesi	2	35	Kastamonu Üniversitesi	1
12	Atatürk Üniversitesi	2	36	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	1
13	Cumhuriyet Üniversitesi	2	37	Necmettin Erbakan Üniversitesi	1
14	Çukurova Üniversitesi	2	38	Ondokuz Üniversitesi	1
15	Ege Üniversitesi	2	39	Sabancı Üniversitesi	1
16	Gaziantep Üniversitesi	2	40	Selçuk Üniversitesi	1
17	İnönü Üniversitesi	2	41	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1
18	İstanbul Üniversitesi	2	42	Uludağ Üniversitesi	1
19	İstanbul Ticaret Üniversitesi	2	43	Yeditepe Üniversitesi	1
20	Maltepe Üniversitesi	2	44	Yıldız Teknik Üniversitesi	1
21	Mersin Üniversitesi	2	45	Yozgat Bozok Ün.-Kırıkkale Ün.	1
22	Muğla Üniversitesi	2	46	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1
23	Aksaray Üniversitesi	1	47	Zonguldak Bülent Ecevit Ün.	1
24	Ardahan Üniversitesi	1		TOPLAM	100

Tablo 4'e bakıldığında, Türkiye'de bugüne kadar oyuncak konusunda toplamda 47 üniversitede lisansüstü tez yazıldığı görülmektedir. Tabloya göre, bu tezlerin çoğu "Gazi Üniversitesinden" (13) çıkmış, Gazi Üniversitesini sırasıyla "Orta Doğu Teknik Üniversitesi" (8) ve Hacettepe Üniversitesi" (6) izlemiş, onları da azalan oranlarla diğer üniversiteler takip etmiştir. Tezlerin, yazıldıkları enstitülere göre dağılımına Tablo 5'te yer verilmiş olup, tablodaki enstitülerin sıralaması, görülme sıklığına göre en çoktan en aza doğru yapılmıştır.

Tablo 5. Tezlerin Yazıldıkları Enstitülere Göre Dağılımları

Sıra No	Tez Yazılan Enstitü	Görülme Sıklığı	Sıra No	Tez Yazılan Enstitü	Görülme Sıklığı
1	Sosyal Bilimler Enstitüsü	38	5	Sağlık Bilimleri Enstitüsü	9
2	Fen Bilimleri Enstitüsü	24	6	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	2
3	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	17	7	Dış Ticaret Enstitüsü	1
4	Güzel Sanatlar Enstitüsü	9		TOPLAM	100

Tablo 5, Türkiye'de oyuncak konulu lisansüstü tezlerin, yazıldıkları enstitülere göre dağılımını göstermekte, bu konudaki tezlerin toplamda 7 farklı enstitüden (sosyal bilimler enstitüsü, fen bilimleri enstitüsü, eğitim bilimleri enstitüsü, güzel sanatlar enstitüsü, sağlık bilimleri enstitüsü, lisansüstü eğitim enstitüsü ve dış ticaret enstitüsü) çıktığı anlaşılmaktadır. Buna göre, oyuncak konusunda en çok tez yazılan enstitüyü "Sosyal Bilimler Enstitüsü" (38) oluşturmuştur. Sosyal Bilimler Enstitüsünden sonra en çok tez yazılan enstitüler sırasıyla "Fen Bilimleri Enstitüsü" (24) ve "Eğitim Bilimleri Enstitüsü" (17) olmuş, "Güzel Sanatlar Enstitüsü" (9), "Sağlık Bilimleri Enstitüsü" (9), "Lisansüstü Eğitim Enstitüsü" (2) ve "Dış Ticaret Enstitüsü" (1) de azalan oranlarla bunları takip etmiştir. Oyuncak konulu tezlerin, yazıldıkları anabilim/anasanat dalına göre dağılımları da incelenmiş ve bu dağılım Tablo 6'da verilmiştir. Tablodaki sıralama, tezlerin yazıldığı anabilim/anasanat dalının görülme sıklığına göre en çoktan en aza doğru yapılmıştır.

Tablo 6. Tezlerin Yazıldıkları Anabilim/Anasanat Dallarına Göre Dağılımları

Sıra No	Tez Yazılan Anabilim/Anasanat Dalı	Görülme Sıklığı	Sıra No	Tez Yazılan Anabilim/Anasanat Dalı	Görülme Sıklığı
1	Endüstri Ürünleri Tasarımı	9	29	Besin Hijyeni ve Teknolojisi	1
2	İlköğretim	8	30	Bilgi ve Belge Yönetimi	1
3	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	4	31	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edb.	1
4	Ev Ekonomisi	4	32	Çocuk Sağlığı ve Eğitimi	1
5	Hemşirelik	4	33	Disiplinlerarası Adli Bilimler	1
6	Psikoloji	4	34	Drama ve Eğitim	1
7	Seramik	3	35	Eğitim Bilimleri	1
8	Arkeoloji	2	36	Endüstriyel Sanatlar	1
9	Bilgi Öğretim Tekn. Eğitimi	2	37	Endüstriyel Tasarım Mühendisliği	1
10	Bilgisayar	2	38	Görsel Sanatlar ve Görsel İletişim	1
11	Çocuk Sağlığı ve Hast. Hemşireliği	2	39	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	1
12	Endüstriyel Ürün Tasarımı	2	40	İletişim ve Toplumsal Dönüşüm	1
13	Felsefe ve Din Bilimleri	2	41	İşletme Mühendisliği	1
14	Güzel Sanatlar Eğitimi	2	42	Kimya	1
15	Heykel	2	43	Mimarlık	1
16	İngiliz Dili ve Edebiyatı	2	44	Mütercim-Tercümanlık	1
17	İşletme	2	45	Resim	1
18	Matematik ve Fen Bil. Eğitimi	2	46	Sanat Tarihi	1
19	Okul Öncesi Eğitim	2	47	Sanat Tasarımı	1
20	Seramik ve Cam Sanatları	2	48	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	1

21	Sosyoloji	2	49	Tasarım Çalışmaları	1
22	Temel Eğitim	2	50	Tasarım Kültürü	1
23	Türk Halk Bilimi	2	51	Tekstil ve Moda Tasarımı	1
24	Acil Tıp Hemşireliği	1	52	Türk Dili ve Edebiyatı	1
25	Ağaççileri Endüstrisi	1	53	Uluslararası Kalite Yönetimi	1
26	Aile Danışmanlığı ve Eğitimi	1	54	Uluslararası Ticaret	1
27	Aile Ekon. ve Beslenme Eğitimi	1	55	Uygulamalı Sanatlar Eğitimi	1
28	Antropoloji	1		TOPLAM	100

Tezlerin yazıldıkları anabilim/anasanat dallarının verildiği Tablo 6’da, Türkiye’de oyuncak konusunda toplam 55 farklı anabilim/anasanat dalında lisansüstü tez yazıldığı görülmektedir. Bu anabilim/anasanat dalları içerisinde, en çok “Endüstri Ürünleri Tasarımı Anabilim Dalında” (9) lisansüstü tez yazılmış, bu anabilim dalını “İlköğretim Anabilim Dalı” (8) takip etmiştir. Diğer anabilim dallarının da azalan oranlarla oyuncak konulu tezlere ev sahipliği yaptıkları da dikkat çekmektedir.

Oyuncak konulu tezler, yazıldıkları üniversiteler, enstitüler ve anabilim/anasanat dalları bağlamında değerlendirilmesinden başka, çalışma alanlarına göre de değerlendirmeye alınmıştır. Çalışma alanlarına göre değerlendiren tezlere Tablo 7’de yer verilmiş, tablodaki sıralama ise tezin çalışma alanının görülme sıklığına göre en çoktan en aza doğru yapılmıştır.

Tablo 7. Tezlerin Çalışma Alanlarına Göre Dağılımları

Sıra No	Tezin Çalışma Alanı	Görülme Sıklığı	Yüzde (%)	Sıra No	Tezin Çalışma Alanı	Görülme Sıklığı	Yüzde (%)
1	Eğitim ve Öğretim	38	30	20	Ağaç İşleri	1	0,8
2	Endüstri Ürünleri Tas.	13	10	21	Antropoloji	1	0,8
3	Güzel Sanatlar	9	7	22	Bilgi ve Belge Yönetimi	1	0,8
4	Hemşirelik	7	5,6	23	Bilgisayar Mühendisliği	1	0,8
5	İşletme	5	4	24	Ekonomi	1	0,8
6	Ev Ekonomisi	4	3,2	25	Endüstri ve End. Müh.	1	0,8
7	Halk Bilimi (Folklor)	4	3,2	26	Giyim Endüstrisi	1	0,8
8	Müzecilik	4	3,2	27	Halk Sağlığı	1	0,8
9	Psikoloji	4	3,2	28	Halkla İlişkiler	1	0,8
10	Sosyoloji	3	2,6	29	İletişim Bilimleri	1	0,8
11	Arkeoloji	2	1,6	30	İngiliz Dili ve Edb.	1	0,8
12	Batı Dilleri ve Edb.	2	1,6	31	Mimarlık	1	0,8
13	Bilim ve Teknoloji	2	1,6	32	Mütercim-Tercümanlık	1	0,8
14	Çocuk Sağlığı ve Hast.	2	1,6	33	Sanat Tarihi	1	0,8
15	Din	2	1,6	34	Siyasal Bilimler	1	0,8
16	İç Mimari ve Dekor.	2	1,6	35	Tekstil ve Tekstil Müh.	1	0,8
17	Kimya	2	1,6	36	Türk Dili ve Edb.	1	0,8
18	Müzik	2	1,6	37	Veteriner Hekimliği	1	0,8
19	Adli Tıp	1	0,8		TOPLAM	126	100

Türkiye’deki oyuncak konulu tezlerin, çalışma alanlarına göre dağılımlarına bakıldığında, bu tezlerin toplamda 37 çalışma alanına dahil olduğu ve bu çalışma alanlarının, tezlerde toplamda 126 defa tekrarlandığı görülmektedir. Bu yüzden bu aşamada, çalışma alanlarının tezlerde görülme sıklığına dayalı olarak, bunların yüzdeleri de alınmış ve tablodaki değerlendirmeler bu yüzdeler üzerinden yapılmıştır. Buna göre, oyuncak konulu tezlerin en çok dahil olduğu çalışma alanını “Eğitim ve Öğretim” (%30) oluşturmuş, ikinci sırada “Endüstri Ürünleri Tasarımı” (%10), üçüncü sırada “Güzel Sanatlar” (%7) ve dördüncü sırada “Hemşirelik” (%5,6) alanı yer almıştır. “İşletme”, “Halk Bilimi”, “Müzecilik”, “Psikoloji”,

“Sosyoloji”, “Arkeoloji” vb. çalışma alanları ise bunları sırasıyla azalan oranlarla takip etmiştir.

Tez Özetlerinde Yer Verilen Anahtar Kelimelere İlişkin Bulgular

Araştırma bulgularının dördüncü aşamasında, incelenen lisansüstü tezlerin özetlerinde yer alan anahtar kelimelere ilişkin bulgulara yer verilmiştir. İlk önce, incelemeye alınan bütün lisansüstü tezlerin özetlerinde yer alan anahtar kelimeler tek tek bu tezlerden çekilmiş ve Excel dosyasında depolanmıştır. Daha sonra, bu anahtar kelimeler içerik analizine tabi tutulmuş ve kod ve temalandırma yapılarak değerlendirilmeye alınmıştır. Bu bağlamda, öncelikle, bu anahtar kelimeler tek tek kayıt altına alınarak kodlanmıştır. Sonrasında, birbiriyle konu bakımından benzer özellik gösteren anahtar kelimeler bir araya getirilip temalandırılmıştır. İnceleme sonucunda elde edilen bulgular Tablo 8’de gösterilmiştir. Tabloda yer alan sıralama, anahtar kelimelerin ait oldukları araştırma konusunun tezlerde görülme sıklığına göre en çok görüldenden en aza görülene doğru yapılmıştır.

Tablo 8. Tezlerin Özetlerinde Yer Verilen Anahtar Kelimelere Göre Dağılımları

Sıra No	Anahtar Kelimeler ve Görülme Sıklıkları	Anahtar Kelimelerin Konusu	Görülme Sıklığı	Yüzde (%)
1	Oyuncak (53), Oyun (33), Eğitici-eğitsel oyuncak (4), Akıllı oyuncaklar (3), Çocuk oyunları (2), Eğitsel oyun (2), Oyun araçları (2), Ahşap oyuncaklar (2), Seramik oyuncaklar (2), Oyunun işlevleri (1), Oyun kültürü (1), Geleneksel çocuk oyunları (1), Terapötik oyun (1), Çocuk oyun ve oyuncakları (1), Çocuk oyuncakları (1), Oyuncanın işlevleri (1), Oyun materyalleri (1), Oyun nesnesi (1), Oyun objeleri (1), Barbie (1), Bebek (1), Oyuncak bebekler (1), Bilim oyuncakları (1), Çin malı oyuncaklar (1), Programlanabilir eğitsel oyuncak robot (1), İngilizce konuşan oyuncaklar (1), İnşai-eklemeci oyun yöntemi (1), İnşai tuğlası (1), Kişisel yapılar (1), Logo (1), Müzikli hareketli oyuncaklar (1), Porselen oyuncaklar (1), Robotik oyuncak (1), Simülasyon oyuncak (1), Tahta oyuncaklar (1), Oyun bahçesi donatıları (1), Oyun odası (1), Kentsel mekanda oyun (1)	Oyun ve oyuncuğa ilişkin kavramlar	132	28,3
2	Okul öncesi eğitim (7), Eğitim (4), Oyuncakla fen öğretimi (4), Eğitim araçları (2), Özel eğitim (2), Yaratıcılık (2), Drama (1), Dramatizasyon (1), Ders materyali (1), Aile eğitimi (1), Anaokulu eğitimi (1), Çocuk eğitimi (1), Çocuk yetiştirme (1), Din eğitimi (1), Okul öncesi din eğitimi (1), Güzel sanat etkinliği (1), İngilizce öğretim materyalleri (1), Okul öncesinde İngilizce kelime öğretimi ölçümü (1), Kavram eğitimi (1), Kavram edinimi (1), Kavramsal anlama (1), Kavram (1), İsim sembol ilişkisi (1), Müze eğitimi (1), Oyuncak odaklı eğitim (1), STEM eğitimi (1), Yaparak yaşayarak öğrenme (1), Bilimsel yaratıcılık (1), Yaratıcılık eğitimi (1), Yaratıcı performans (1), Yeni öğretim yöntemi (1), Zeki öğretim sistemi (1), Zihinsel eğitim (1)	Eğitim ve öğretime ilişkin kavramlar	48	10,3
3	Oyun (ve oyuncak) müzeleri (5), Modernleşme (3), Kültür (2), Somut olmayan kültürel miras (2), Müzecilik (2), Endüstriyelleşme (2), Artaerkillik (1), Feminizm (1), Geleneksel (1), Halkbilim (1), İslamiyet (1), Sünnet (1), Popüler kültür (1), Kültürel hegemonya (1), Yaşayan kültürel miras (1), SÖKÜM sözleşmesi (1), Müze atmosferi (1), Modern müzeler (1), Çocuk müzeleri (1), Anadolu Oyuncak Müzesi (1), İstanbul Oyuncak Müzesi (1), Oyuncak kütüphanesi (1), Sosyo-kültürel analiz (1), Sosyo-kültürel-ekonomik pratikler (1), Toplumsal değişim (1), Sanayileşme (1), Modern (1), Post-modern (1)	Kültür ve toplumla ilgili kavramlar	38	8,2

4	Çocuk (13), Okul öncesi dönem çocuklar (7), Okul öncesi dönem (5), Çocukluk imgesi (1), Anaokulu (1), Anasınıfları (1), Erken çocukluk (1), 60-72 ay arası çocuklar (1), 6-12 yaş (1), Genç öğrenciler (1), 7. sınıf öğrencileri (1), Görme engelli çocuklar (1), Otistik çocuklar (1)	Çocuk ve çocukluğa ilişkin kavramlar	35	7,6
5	Oyuncak tasarımı (5), Tasarım ve geliştirme (4), Ürün tasarımı (2), Biçim (1), Ergonomi (1), Kostüm (1), Tasarım ilkeleri (1), Tasarım önerileri (1), Mühendislik tasarım süreci uygulamaları (1), Arayüz tasarımı (1), Çocuk giysi tasarımı (1), Endüstri tasarımı (1), Bilimsel oyuncak tasarımı (1), Müzik oyuncuğu tasarımı (1), Oyuncakların cinsiyete bağlı tasarım özellikleri (1), Özel ihtiyaçlar için tasarım konuları (1), Sürdürülebilir ürün tasarımı (1), Sürdürülebilirlik esasları (1)	Tasarımla ilgili kavramlar	26	5,6
6	Ağrı (4), Anksiyete (3), Dikkati başka yöne çekme (3), Hemşirelik (2), Korku (2), Zihinsel yetersizlik (2), Damar yolu açma (1), Farmakolojik olmayan yöntemler (1), Görme engeli (1), İnvaziv girişim (1), Kanser (1), Nebülizatör (1), Otizm spektrum bozukluğu (1), Venöz kan alma (1)	Sağlık kavramları	24	5,1
7	Oyuncak tercihleri (6), Oyun endüstrisi (4), Algılanan kalite (1), Ana üretim planlaması (1), Dış ticaret (1), Ekonomik sipariş miktarı (1), Pazarlama (1), Rekabet gücü (1), Satış tahmini (1), Satın alma süreci (1), Oyuncak satın alma davranışı (1), Tüketim (1), Tüketici davranışları (1), Ulusal bilişim (1), Ülke imajı (1), Ülke orjini etkisi (1)	Ekonomi ve işletme kavramları	24	5,1
8	Plastikler (2), Kurşun (2), Bakteriler (1), Enerji dönüşümü (1), Hızlı prototipleme (1), Kodlama (1), Kadmiyum (1), Kurşun zehirlenmesi (1), Mühendislik becerileri algıları (1), Omurgalı-omurgasız hayvanlar (1), Otomat (1), 18 element (1), Periyodik tablo (1), Risk değerlendirmesi (1), Robotik (1), Spektrofotometri (1), Toksikite (1), Yapay zeka (1)	Fen ve mühendislik kavramları	20	4,3
9	Toplumsal cinsiyet (4), Cinsiyet (3), Cinsiyet özelliklerine ilişkin kalıp yargılar (3), Bireyler (1), Bireysellik (1), Kimlik (1), Cinsel kimlik (1), Cinsiyet rolleri (1), Cinsiyet rol algısı (1), Toplumsal cinsiyet algısı (1), Toplumsal cinsiyet kalıp yargıları (1)	Cinsiyet ve Kimlikle İlgili Kavramlar	18	3,9
10	Seramik (4), Sanat (2), Resim (2), Çağdaş sanat (1), Sanat nesnesi (1), Heykel (1), Müzik (1), Resim çizme (1), Renk algısı (1), Renkler (1)	Sanatla İlgili Kavramlar	15	3,2
11	Angela Carter (2), Roman (2), İngiliz romanı (2), İngiliz edebiyatı (2), Kitap (2), Büyülü gerçeklik (1), Edebiyat (1), Hikaye oluşturma (1), Masallar (1), Çeviri (1)	Edebiyat Kavramları	15	3,2
12	An (1), Bilgisayar (1), Televizyon (1), Teknoloji (1), Ceza infaz kurumları (1), Hükümlüler (1), Tutuklular (1), Çizgi film (1), Çizgi film karakterleri (1), Olay (1), Etkileşim (1), Akram etkileşimleri (1), Çocuk-robot etkileşimi (1), Geçici ve etkileşimli yerleştirmeler (1)	Diğer kavramlar	14	3
13	Oyun becerisi (2), Çocuk sevme (1), Çocuk psikolojisi (1), Coşku (1), İlgi (1), Keyif alma (1), Motivasyon (1), Öz yeterlik (1), Problem çözme becerileri (1), Saldırganlık yönelimi (1), Sosyal beceriler (1)	Sosyal ve Psikolojik Kavramlar	12	2,6
14	Anneler (2), Ane depresyon (1), Babalar (1), Ebeveynler ve öğretmenler (1), Ebeveynlerin ve öğretmenlerin görüşleri (1), Anne-babaların görüşleri (1), Anne-baba tutumu (1), Algılanan ebeveyn beklentileri (1)	Anne, Baba ve Öğretmene İlişkin Kavramlar	9	1,9

15	Çocuk gelişimi (4), Gelişim (2), Kavram gelişimi (1), Müzikal gelişim (1), Gelişim düzeyi (1)	Çocuk Gelişimi Kavramları	9	1,9
16	Antik Çağ (1), Tunç Çağı (1), Erken Tunç Çağı (1), Erken Roma Dönemi (1), Roma Dönemi (1), Anadolu Medeniyetleri (1), Batı Anadolu (1), İdol (1), Figürin (1)	Arkeoloji Kavramları	9	1,9
17	İçinde yaşanılan çevre (1), Köy (1), Kent (1), Kentsel mekan (1), Anlık üretilen kentsel mekan (1), Performatif mekan (1), Performatif kent (1), Performatif beden (1), Yön-mekanda konum (1)	Yer ve Mekan Kavramları	9	1,9
18	Türkiye (1), Antalya-Perge (1), Ardahan (1), İstanbul (1), Seferihisar (1)	Destinasyon Kavramları	9	1,9
19	Açıklanmış karşılaştırmalı üstünlük (1), Katılımcı gözlem (1), Sistemantik tasarım (1), Tek denekli tasarım (1)	Araştırma Yöntemi Kavramları	4	0,9
TOPLAM			466	100

Oyuncak konusunda yazılan tezlerin özetlerinde yer alan anahtar sözlüklere ilişkin Tablo 8'deki bilgilere bakıldığında, bu tezlerde toplamda 466 adet anahtar kelimeye yer verildiği görülmektedir. Bu anahtar kelimeler, uygulanan içerik analizi sonucunda 19 temaya ayrılmıştır. Bu temalar, “oyun ve oyuncağa ilişkin kavramlar”, “eğitim ve öğretime ilişkin kavramlar”, “kültür ve toplumla ilgili kavramlar”, “çocuk ve çocukluğa ilişkin kavramlar”, “tasarımla ilgili kavramlar”, “sağlık kavramları”, “ekonomi ve işletme kavramları”, “fen ve mühendislik kavramları”, “cinsiyet ve kimlikle ilgili kavramlar”, “sanatla ilgili kavramlar”, “edebiyat kavramları”, “diğer kavramlar”, “sosyal ve psikolojik kavramlar”, “anne, baba ve öğretmene ilişkin kavramlar”, “çocuk gelişimi kavramları”, “arkeoloji kavramları”, “yer ve mekan kavramları”, “destinasyon kavramları” ve “araştırma yöntemi kavramları” olarak belirlenmiştir. Bu temalar yakından incelendiğinde, anahtar kelimelerin ilişkili oldukları araştırma konusuna işaret ettikleri anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, Türkiye’de oyuncak konusunda yazılmış olan lisansüstü tezlerin özetlerinde yer verilen anahtar kelimelerin, toplamda 19 araştırma konusuyla alakalı olduğu söylenebilir.

19 araştırma konusuyla ilişkili olan anahtar kelimeler, tezlerde 466 defa tekrarlandığından ve araştırma konularının tekrarlanma sayılarında da farklılık olduğundan, bu kelimelerin ve dahil oldukları konuların yüzdeleri alınmış ve anahtar kelimelerle ilgili değerlendirmeler bu yüzdeler üzerinden yapılmıştır. Buna göre, anahtar kelimelerin en çok dahil olduğu araştırma konusu “oyun ve oyuncağa ilişkin kavramlar” (%28,3) olarak belirlenmiştir. Bu konu içerisinde en çok tekrar eden anahtar kelimeler ise “oyuncak” ve “oyun” kelimeleri olmuştur. Oyun ve oyuncağa ilişkin kavramların ardından en çok kullanılan anahtar kelimeler, sırasıyla “eğitim ve öğretime ilişkin kavramlar” (%10,3), “kültür ve toplumla ilgili kavramlar” (%8,2) ve “çocuk ve çocukluğa ilişkin kavramlar” (%7,6) olmuştur. Diğer konular altındaki anahtar kelimeler de sırasıyla bu temaları takip etmiş, tezlerde en az kullanılan anahtar kelimeler ise “araştırma yöntemi kavramları” (%0,9) olmuştur.

Tezlerin Yöntem, Örneklem, Veri Toplama ve Veri Analizi Tekniklerine İlişkin Bulgular

Beşinci aşamada, Türkiye’deki oyuncak konulu lisansüstü tezlerde başvuru alan araştırma yöntemi, örneklem tekniği, veri toplama aracı ve veri analizi tekniği ile alakalı bulgulara yer verilmiştir. Bu doğrultuda, ilk olarak tezlerde başvuru alan araştırma yöntemlerine ilişkin bulgular sunulmuştur. Bu bulgular, Tablo 9’da gösterilmiş olup, tablodaki sıralama en çok tercih edilen yöntemden en az tercih edilene doğru yapılmıştır.

Tablo 9. Tezlerin Kullanılan Araştırma Yöntemine Göre Dağılımları

Tezde Başvurulan Araştırma Yöntemi	Yüksek Lisans Tezi	Yüzde (%)	Doktora Tezi	Yüzde (%)	TOPLAM	Yüzde (%)
Nitel Araştırma Yöntemi	56	93,3	4	6,7	60	100
Nicel Araştırma Yöntemi	29	90,6	3	9,4	32	100
Karma Yöntem Uygulaması	6	75	2	25	8	100
TOPLAM	91	91	9	9	100	100

Tablo 9’da, tezlere üç farklı yöntem (nitel araştırma yöntemi, nicel araştırma yöntemi ve karma yöntem) uygulamasına gidildiği görülmektedir. Bunların içerisinde en çok tercih edilen yöntem, “nitel araştırma yöntemi” (60) olmuştur. Nitel araştırma yapan tezlerin %93,3’ünü “yüksek lisans” tezleri, %6,7’sini de “doktora” tezleri oluşturmuştur. Nitel araştırma yönteminden sonra başvuru alan diğer yöntem “nicel araştırma yöntemi” (32) olmuş, nicel araştırma yapan tezlerin de büyük çoğunluğunu “yüksek lisans” (%90,6) tezleri meydana getirmiştir. Tezlerde en az başvuru alan yöntem ise “karma yöntem uygulaması” (8) olarak belirlenmiş, bu uygulamaya giden tezlerin %75’ini de “yüksek lisans” tezleri meydana getirmiştir.

Oyuncak konulu lisansüstü tezlerde başvuru alan araştırma yöntemi bilgilerinden sonra, bu tezlerde kullanılan örneklem tekniği de incelenmiş, örneklem tekniklerine ilişkin bulgulara da Tablo 10’da yer verilmiştir. Tezlerde kullanılan örneklem tekniği bilgileri, enstitüler bazında değerlendirilmiş olup, bulgular da tabloda bu doğrultuda sunulmuştur.

Tablo 10. Tezlerin Başvurulan Örneklem Tekniğine Göre Dağılımları

Tezde Başvurulan Örneklem Tekniği	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Fen Bilimleri Enstitüsü	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Güzel Sanatlar Enstitüsü	Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Dış Ticaret Enstitüsü	TOPLAM
Örneklem belirlenmemiş	20	9	2	9	1	-	1	42
<i>Amaçlı örneklem tekniği</i>	12	11	8	-	3	1	-	35
<i>Basit-tesadüfi örneklem tekniği</i>	3	2	5	-	4	1	-	15
<i>Kolayda örneklem tekniği</i>	2	-	1	-	1	-	-	4
<i>Tabakalı örneklem tekniği</i>	-	1	1	-	-	-	-	2
<i>Kota örneklem tekniği</i>	1	-	-	-	-	-	-	1
<i>Yansız atama yöntemi</i>	-	1	-	-	-	-	-	1
Kullanılan Örneklem Toplamı	18	15	15	0	8	2	0	58
GENEL TOPLAM	38	24	17	9	9	2	1	100

Tablo 10'a bakıldığında, oyuncak konulu tezlerin %42'sinde örnekleme tekniğinin belirtilmediği, %58'inde ise 6 farklı örnekleme tekniğine (amaçlı örnekleme, basit-tesadüfi örnekleme, kolayda örnekleme, tabakalı örnekleme, kota örnekleme ve yansız atama yöntemi) başvurulduğu görülmektedir. Örnekleme tekniğine başvuru yapılan tezlerde en çok "amaçlı örnekleme tekniği" (%35) kullanılmış, bunu "basit-tesadüfi örnekleme tekniği" (%15) izlemiştir. Diğer 4 örnekleme tekniğinin ise çok daha düşük oranlarda tercih edildiği görülmektedir. Kullanılan örnekleme tekniklerinin enstitülere göre dağılımları incelendiğinde, örnekleme tekniğine başvuru yapılan tezlerin en çok "sosyal bilimler enstitüsünden" (%18) çıktığı, diğer enstitülerin ise azalan oranlarla bunu takip ettiği anlaşılmaktadır.

Kullanılan veri toplama aracına göre incelenen tezlerin dağılımları da Tablo 11'de gösterilmiştir. Tablodaki sıralama, en çok kullanılan veri toplama aracından en az kullanılan doğru yapılmış olup, veri toplama araçları yüzdelik dilime göre değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 11. Tezlerin Kullanılan Veri Toplama Aracına Göre Dağılımları

Tezde Kullanılan Veri Toplama Aracı	Görülme Sıklığı	Yüzde (%)
Anket	31	25,7
Kaynak taraması	21	17,4
Görüşme	19	15,7
Doküman incelemesi	16	13,2
Gözlem	10	8,3
DeneySEL çalışma	9	7,4
Fotoğraf ve görsel toplama	6	4,9
Tasarım yapma metodu	2	1,7
Test etme metodu	2	1,7
Talep tahminleme metodu	1	0,8
Ağrı skalası	1	0,8
Başarı testi	1	0,8
Çalışma yapıları	1	0,8
Açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler metodu	1	0,8
TOPLAM	121	100

Tablo 11'e göre, oyuncak konulu tezlerde toplamda 14 farklı veri toplama aracı (anket, kaynak taraması, görüşme, doküman incelemesi, gözlem, deneySEL çalışma, görsel toplama, tasarım metodu, test etme, talep tahminleme, ağrı skalası, başarı testi, çalışma yapıları ve açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler metodu) kullanılmıştır. Diğer yandan, bu veri toplama araçlarından oyuncak konulu tezlerde (100 tez) 121 defa kullanıldığı görülmektedir. Bunun sebebi, bazı tezlerde karma yöntem uygulamasına gidilmesi ve birden fazla veri toplama aracına başvurulmuş olmasıdır. Bu veri toplama araçları içerisinde %25,7 oranla en çok "anket" tekniği tercih edilmiştir. Anketten sonra en çok tercih edilen yöntemler sırasıyla "kaynak taraması" (%17,4), "görüşme" (%15,7) ve "doküman incelemesi" (%13,2) olmuş, diğer veri toplama araçları ise azalan oranlarla bu teknikleri takip etmiştir.

Oyuncak konulu tezlerin, bu tezlerde başvuru yapılan veri analizi tekniğine göre dağılımlarına ise Tablo 12'de yer verilmiştir. Tablodaki sıralama, tezde en çok kullanılan veri analizi tekniğinden en az kullanılan doğru yapılmış, değerlendirmeler de bu tekniklerin yüzdelere göre yapılmıştır.

Tablo 12. Tezlerin Başvurulan Veri Analizi Tekniğine Göre Dağılımları

Tezde Başvurulan Veri Analizi Tekniği	Görülme Sıklığı	Yüzde (%)
İçerik analizi	60	55,1
İstatistiksel veri analizi	41	37,6
Göstergebilim çözümlemesi	6	5,5
Tasarım yapma	2	1,8
TOPLAM	109	100

Tablo 12, oyuncak konulu tezlerde toplamda 4 farklı veri analizi tekniğinin (içerik analizi, istatistiksel veri analizi, göstergebilim çözümlemesi ve tasarım yapma) kullanıldığı göstermektedir. Ayrıca oyuncak konulu tezlerde (100 tez) toplamda 109 veri analizi tekniğinin kullanıldığı dikkat çekmektedir. Bunun sebebinin ise bazı tezlerde karma yöntem kullanılması ve birden fazla veri analizi tekniğine başvurulmuş olması oluşturmaktadır. Tablo 16'ya göre, bu tezlerde en çok başvurulan veri analizi tekniği "içerik analizi" (%55,1) ve "istatistiksel veri analizi" (%37,6) olmuştur. "Göstergebilim çözümlemesi" (%5,5) ile "tasarım yapma" (%1,8) metodları ise azınlıkta kalmıştır.

Tezlerde Kullanılan Kaynaklara İlişkin Bulgular

Araştırma bulgularının bu son aşamasında, Türkiye'de bugüne kadar oyuncak konusunda yazılan lisansüstü tezlerde kullanılan kaynakçalara ilişkin bulgular sunulmuştur. Bu bağlamda, öncelikle tezlerde kullanılan kaynakların yayın yerlerine göre dağılımları incelenmiş, elde edilen bulgular ise Tablo 13'te verilmiştir. Tablonun sol sütununda, tezlerin yayın yıllarına göre bir sıralama yapılmış, yatay eksenle kaynaklar yayın yerlerine göre en sık kullanılanlardan en az kullanılanlara doğru, "yabancı yayın", "yerli yayın" ve "çeviri eser" şeklinde sıralanmıştır. Kaynakların değerlendirilmesi ise yüzdelerine göre yapılmıştır.

Tablo 13. Tezlerin Kullanılan Kaynakların Yayın Yerine Göre Dağılımları

Tezin Yayın Yılı	Yabancı Yayın	Yerli Yayın	Çeviri Eser	TOPLAM	Yüzde (%)
1993	33	12	3	48	0,4
1994	29	11	-	40	0,3
1997	80	14	-	94	0,8
1998	41	32	8	81	0,7
1999	-	40	14	54	0,5
2001	37	65	5	107	1
2002	6	52	10	68	0,6
2005	40	108	15	163	1,5
2006	77	70	7	154	1,4
2007	105	172	12	293	2,6
2008	447	241	41	729	6,5
2009	117	19	6	142	1,3
2010	152	144	62	358	3,2
2011	122	95	2	219	2
2012	241	27	6	274	2,5
2013	364	133	22	519	4,6
2014	288	159	12	459	4,1
2015	305	458	79	842	7,6
2016	196	310	73	579	5,2
2017	494	363	46	903	8,1
2018	651	502	23	1176	10,6
2019	1102	1382	145	2623	23,5
2020	455	831	29	1215	11
TOPLAM	5382	5240	620	11140	100
YÜZDE (%)	48	47	5	100	

Tablo 13'e göre, oyuncak konulu tezlerde bugüne kadar toplam 11.140 adet kaynak kullanılmıştır. Bu kaynaklar içerisinde %48'lik oranla en çok kullanılan kaynak "yabancı kaynak" olmuş, hemen ardından "yerli kaynak" (%47) gelmiş, çeviri eser kullanımı %5 oranında kalmıştır. Kaynak kullanımının yıllara göre dağılımına bakıldığında ise en çok kaynağın (%23,5) 2019 yılında kullanıldığı görülmüştür.

Kaynakların yayın yerlerine göre dağılımlarından sonra, türlerine göre dağılımları da değerlendirmeye alınmış, elde edilen bulgular Tablo 14'te gösterilmiştir. Tablonun sol sütununda, tezlerin yayın yıllarına göre bir sıralama yapılmış, yatay eksenle kaynaklar türlerine göre en çok kullanılanlardan en az kullanılanlara doğru sıralanmış, kaynakların değerlendirmesi de yüzdelik dilime göre yapılmıştır.

Tablo 14. Tezlerin Kullanılan Kaynak Türlerine Göre Dağılımları

Tezin Yayın Yılı	Makale	Kitap	İnternet Kaynağı	Lisansüstü Tez	Kitap Bölümü	Bildiri	Kanunlar, Yönetmelikler, Tatbiki Davasalar	Doküman (Heykel ve Edebiyat)	Ansiklopedi ve Sözlük	Görüşme Kaydı	Ders Notları	Gazete Yazısı	Kazı Çalışması	Kurum ve Kuruluş	Proje	TOPLAM
1993	23	23	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	48
1994	15	8	-	3	9	3	-	-	-	-	2	-	-	-	-	40
1997	67	8	-	2	6	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	94
1998	29	45	-	4	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	81
1999	-	43	-	5	1	-	-	-	3	-	-	2	-	-	-	54
2001	28	59	1	6	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	107
2002	0	42	12	-	1	2	-	1	7	-	-	3	-	-	-	68
2005	28	94	3	14	-	16	1	-	2	-	3	2	-	-	-	163
2006	43	51	34	11	5	6	1	-	3	-	-	-	-	-	-	154
2007	78	138	36	10	3	16	2	-	11	1	-	-	-	-	-	293
2008	323	282	25	19	34	33	4	-	6	-	-	1	-	-	-	729
2009	28	24	90	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	142
2010	46	206	27	7	58	9	2	-	1	1	-	1	-	-	-	358
2011	110	60	4	29	9	1	5	-	-	-	1	-	-	-	-	219
2012	95	72	58	7	20	18	2	-	-	-	-	2	-	-	-	274
2013	122	166	165	16	29	12	-	-	4	2	-	1	-	-	-	519
2014	68	143	137	19	41	21	1	-	2	15	-	4	-	8	-	459
2015	273	340	61	26	45	63	6	-	11	15	-	2	-	-	-	842
2016	123	309	55	28	34	15	10	-	3	-	-	2	-	-	-	579
2017	388	215	119	32	45	65	3	16	-	1	5	-	-	-	-	903
2018	531	174	303	88	28	44	5	-	-	-	2	1	-	-	-	1176
2019	1026	756	187	296	151	79	16	65	8	1	1	5	23	-	8	2623
2020	617	271	39	247	72	49	13	-	4	-	2	-	-	-	1	1215
TOPLAM	4061	3529	1356	870	592	468	82	82	65	36	16	26	23	8	9	11140
YÜZDE (%)	36	31,7	12,2	8	5	4	0,7	0,7	0,6	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	100

Tablo 14'e bakıldığında, oyuncak konulu tezlerde toplamda 15 farklı kaynak türü (makale, kitap, internet, tez, kitap bölümü, bildiri, kanun vb., doküman, ansiklopedi ve sözlük, görüşme kaydı, ders notları, gazete yazısı, kazı çalışmaları, kurumlar ve proje) kullanıldığı görülmektedir. Bu kaynaklar tezlerde kullanılma sıklıklarına göre değerlendirildiğinde,

oyuncak konulu tezlerin çoğunun kaynakçasında “makalelerin” (%36) kullanıldığı, makaleden sonra en çok kullanılan ikinci kaynak türünün ise “kitaplar” (%31,7) olduğu anlaşılmaktadır. Bu kaynakların yıllara göre dağılımı incelendiğinde ise makale kullanımının yalnızca 1999 yılında tercih edilmediği, diğer yıllarda kullanılmaya devam ettiği, kitapların ise bütün yıllar boyunca başvuru kaynağı olduğu dikkat çekmektedir. Diğer yandan, tabloda belirtilen diğer kaynak türlerinin de bu yıllar boyunca tezlerde değişik oranlarda kullanılmış olduğu görülmektedir.

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Çalışmada, bugüne kadar Türkiye’de “oyuncak” konusunda hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin gelişim süreci ve bibliyometrik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmış, bu amaç doğrultusunda YÖKTEZ veri tabanında yer alan ve erişime açık olan 100 lisansüstü tez değerlendirmeye alınmıştır. Bu değerlendirmeler, tezlerin *isminde geçen oyuncak ifadeleri, lisansüstü düzeyleri, yayın dilleri, tez danışmanlarının ünvanları, yazıldıkları üniversiteler, enstitüler, anabilim/anasanat dalları, çalışma alanları, özetlerinde yer verilen anahtar kelimeler, yöntem bilgileri, örnekleme teknikleri, veri toplama araçları, veri analizi teknikleri ve kaynakça bilgileri* bağlamında yapılmış bu bu değerlendirmeler sonucunda tezlerin bibliyometrik özellikleri ortaya konmuştur.

Çalışma bulguları incelendiğinde, oyuncak konulu tezlerin 1993 yılı itibariyle hazırlanmaya başladığı ve 2020 yılının sonuna kadar devam ettiği görülmektedir. İlk 8 sene boyunca yılda sadece 1 tez yazılmışken, 2006 yılı itibariyle yazılan tez sayılarında artış yaşanmış, en çok tez ise son 3 yılda, özellikle de 2019 yılında yazılmıştır. Oyuncak konulu lisansüstü tezlerin sayısında yaşanan bu artışın nedeni, oyuncağın öneminin giderek daha çok anlaşılması ve farklı disiplinlere konu edilmeye başlaması olabilir. Lisansüstü tezlerin isimlerine bakıldığında ise tezlerin isimlerinde oyuncakla ilişkili olarak “oyuncak”, “oyun materyali”, “oyun nesnesi” ve “oyun aracı” kavramlarına yer verildiği dikkat çekmektedir. Bulgulara göre, bu kavramlardan en çok kullanılanı “oyuncak” kavramı olmuş, bir tane tezde ise hem oyuncak hem de oyun materyali kavramları bir arada kullanılmıştır. Oyuncak için farklı kavramların kullanılmasının nedeni, diğer kavramların da oyuncak kavramının anlamını karşıladığı düşüncesi olabilir. Fakat burada üzerinde durulması gereken önemli bir husus, oyun materyali, oyun nesnesi ve oyun aracı gibi ifadelerin oyuncağı ifade etmek için kullanılabilmesine rağmen, her zaman oyuncakla aynı anlama gelmeyeceği konusudur. Çünkü oyuncağın, çocukların oyunlarında kullandıkları oyun aracını ifade ettiği bilinmektedir. Buna karşın, yetişkinlerin oyunlarında kullandıkları materyaller oyun materyali, oyun aracı ve oyun nesnesi olarak adlandırılabilirken, oyuncak olarak kabul edilemeyecektir.

Araştırma bulguları arasında, oyuncak konusunda hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin çoğunluğunun “yüksek lisans” düzeyinde olduğu bilgisi yer almaktadır. Yüksek lisans tezlerinin çoğunlukta olmasının nedeni olarak, doktora programlarının ve doktora yapan kişilerin görece daha az sayıda olması ve doktora eğitim sürecinin daha uzun sürmesinin, ortaya konacak doktora tezlerinin sayısını etkilemesi olarak gösterilebilir. Ayrıca oyuncak konusunun hem yüksek lisans hem de doktora düzeyindeki tezlere konu edilmesi, bu konunun öneminin giderek daha çok anlaşıldığına ve akademik düzeyde ilerlemesine ivme kazandıracağına bir işarettir. Diğer yandan, oyuncak konulu tezlerin büyük oranda “Türkçe” dilinde yazıldığı ve

tezlerin çoğuna “Doktor Öğretim Üyesi” ünvanına sahip akademisyenlerin danışmanlık ettiği de dikkat çekmektedir. Bu tezlerin Türkiye’de yazılması ve Türkçe alan yazına dayalı olarak hazırlanması, çoğunluğunun Türkçe tercih edilmesinde etken olabilir. Ünvan olarak Doktor Öğretim Üyelerinin çoğunluğu oluşturmasının nedeni olarak da bu ünvandaki akademisyenlerin sayıca daha çoğunlukta olması, Doçent ve Profesör ünvanlarına sahip olmanın daha sonraki yıllarda meydana gelmesi ve uzun bir süreç alması olarak sayılabilir. Elbette ki bu durum, mevcut ünvanlarda yazdırılan tez sayısını ve tezin düzeyini etkileyecektir.

Oyuncak konulu lisansüstü tezlerin, hazırlandıkları üniversitelere, enstitülere, anabilim/anasanat dallarına ve çalışma alanlarına göre dağılımlarına bakıldığında; bu tezlerin 47 üniversitede hazırlandığı, 7 farklı enstitü tarafından işlendiği, 55 farklı anabilim/anasanat dalına konu edildiği ve 37 farklı çalışma alanına dahil edildiği görülmektedir. Bunlar içerisinde en çok oyuncak konulu tez, “Gazi Üniversitesi” bünyesinden çıkmış, “Sosyal Bilimler Enstitüsünde” yazılmış, “Endüstri Ürünleri Tasarımı Anabilim Dalında” hazırlanmış ve “Eğitim ve Öğretim” çalışma alanına dahil edilmiştir. Bu tezlerin üniversite, enstitü, anabilim/anasanat dalı ve çalışma alanlarında görülen bu çeşitliliğin, oyuncak konusunun insan hayatını her yönüyle ilgilendirmesi, buna bağlı olarak multidisipliner bir konu olması ve çok farklı disiplinlere konu edilmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu durum, oyuncak konusunun insan hayatı için önemini ortaya koyarken, tek bir disiplinle sınırlı tutulamayacağını ve oyuncağın, insanı ilgilendiren pek çok perspektiften ele alınabileceğini göstermektedir. Ancak burada dikkati çeken husus, oyuncağın pek çok çalışma alanı tarafından konu edilmesine rağmen, henüz turizm alanında yazılan lisansüstü tezlere yansımadığıdır. Turizm de insanı oldukça yakından ilgilendiren bir olgu olup, özellikle son yıllarda turizm sektöründe çocuğun önemi artmış, çocuk dostu otel konseptiyle hizmet vermeye başlayan işletme sayısında artış yaşanmış ve bu işletmeler bünyelerindeki çocuk olanaklarını artırmaya ve hizmetlerini genişletmeye başlamışlardır (Aslan vd., 2019: 456). Bu durum turizm alan yazınına da yansımış ve alan yazında çocuk dostu turizm (Ahıpaşaoğlu, 2018: 15; Gün vd., 2018: 55; Kesgin ve Ross, 2018: 33; Meremikwu vd., 2018: 170; Gürbey, 2019: 44; Taner, 2019: 37; Zajadacz vd., 2019: 69; Song vd., 2020: 1) ve çocuk dostu otel (Ceylan vd., 2019: 71; Özgürel vd., 2019: 66; Tuna, 2019: 30) konularını inceleyen araştırmalar yer almaya başlamıştır. Buna bağlı olarak, turizm sektöründe yer alan konaklama işletmelerinin, tesis bünyesinde çocuk oyun olanakları ve oyuncaklarına daha çok yer vermeye başladıkları gözlenmektedir. Bu da çocukların turizm sektörü açısından öneminin artmasına ve alan yazındaki makale ve bildirilerde çocuk dostu turizm konusunun çalışılmaya başlanmış olmasına rağmen, üniversitelerdeki Turizm İşletmeciliği Anabilim Dallarında çocuk oyun ve oyuncakları konusunun henüz çalışılmadığını göstermektedir. Bu durum, turizm alanındaki önemli bir boşluğa işaret etmektedir. Bu yönüyle ele alındığında, oyuncak konulu lisansüstü tezlere yönelik incelemenin yapıldığı bu çalışmadan elde edilen bulguların, turizm alan yazını için yol gösterici nitelik taşıması ve gelecekte bu konuda yapılacak çalışmalara ışık tutması beklenmektedir.

Oyuncak konusunda yazılan tezlerin özetlerinde yer verilen anahtar kelimeler de araştırmanın diğer bir bulgusunu oluşturmaktadır. Bu bulgulara göre, bu tezlerde toplamda 19 farklı konuya ilişkin 466 adet anahtar kelimeye yer verildiği sonucuna ulaşılmaktadır. Bu konular içerisinde en çok tercih edilen “oyun ve oyuncağa ilişkin kavramlar” olmuş, bu

kavramlar içerisinde en çok kullanılan kelimeleri ise “oyuncak” ve “oyun” kelimeleri oluşturmuştur. Bu kelimelerin dışında, bu tezlerin özetlerinde kullanılan diğer kelimelerin de değişik konuları işaret etmesi açısından çeşitlilik gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu durum, oyuncak konusunun multidisipliner bir perspektifle ele alındığı ve birbirinden farklı disiplinlere konu edildiği şeklinde açıklanabilir.

Tezlerin yöntem, örnekleme tekniği, veri toplama aracı ve veri analizi tekniğine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; bu tezlerde hem “nitel araştırma yöntemine” hem “nicel araştırmaya” hem de “karma yöntem uygulamasına” yer verildiği, ancak en çok “nitel araştırma yönteminin” tercih edildiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Diğer yandan, bu tezlerin bir kısmında örnekleme tekniği belirtilmemiş olmasına rağmen, genellikle örneklemeye gidildiği, tezlerde toplamda 6 farklı örnekleme tekniğinin kullanıldığı ve bunların içerisinde en çok “amaçlı örnekleme tekniğinin” tercih edildiği dikkat çekmektedir. Tezlerde kullanılan veri toplama aracı bilgilerine bakıldığında, toplamda 14 farklı veri aracının kullanıldığı, ancak en çok “anket” tekniğinin tercih edildiği görülmektedir. Diğer yandan, bu tezlerde 4 farklı veri analizi tekniği kullanılmış, ancak bunlardan en çok “içerik analizi” tercih edilmiştir. Tezlerin yöntem, örnekleme, veri toplama ve veri analizi tekniklerinde görülen bu değişikliklerin temel nedeninin, oyuncakın konu edildiği anabilim/anasanat dallarının ve çalışma alanlarının gerektirdiği yöntem bilgisinin çeşitliliği olduğu düşünülmektedir. Buradan, her ne kadar oyuncak konu alan bu anabilim/anasanat dalları ve çalışma alanları farklılık gösterse de oyuncak konusunun tüm bu farklı disiplinlerin gerektirdiği yöntem uygulamalarına olanak sağladığı ve bu sebeple birbirinden farklı disiplinler tarafından rahatlıkla araştırılmaya uygun bir konu olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Son olarak, oyuncak konulu tezlerde kullanılan kaynakçalara ilişkin bulgulardan elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Buna göre, bu tezlerde bugüne kadar toplamda 11.140 adet kaynak kullanıldığı, bu kaynaklar içerisinde “yabancı yayınlar”, “yerli yayınlar” ve “çeviri eserler” yer aldığı görülmektedir. Ancak bu kaynakların kullanılma sıklıklarına bakıldığında, en çok “yabancı kaynakların” tercih edildiği dikkat çekmektedir. Diğer yandan, bu tezlerin kaynakçalarında 15 farklı kaynak türü kullanılmış, bunlar içerisinde de en çok “makaleler” ve “kitaplar” tercih edilmiştir. Bu durum, oyuncak konusunun sadece yerli yayınlarla sınırlı kalmadığını, yabancı ve çeviri eserlere de yansıdığını, bunun yanında pek çok araştırma türüne de konu edildiğini göstermektedir. Ayrıca oyuncak konusunda yazılan tez sayısındaki artışa paralel olarak, bu tezlerde kullanılan kaynak kullanım sayısı da yıllar bazında her geçen sene daha da artmıştır. Dolayısıyla, çalışma kapsamında araştırılan oyuncak konulu lisansüstü tezler de göz önüne alındığında, oyuncakın her geçen yıl daha fazla sayıda akademik yayına ve lisansüstü teze konu edildiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu durum, oyuncakın insan yaşamıyla yakından alakalı olduğunu, bu yönüyle birbirinden farklı pek çok disiplin tarafından çalışıldığını ve çeşitli anabilim/anasanat dalları tarafından lisansüstü tezlere konu edildiğini göstermektedir. Turizm alanının da insan yaşamını oldukça yakından ilgilendiren bir alan olmasına karşın, bu alanda oyuncak konusunda herhangi bir lisansüstü tez yazılmadığı dikkat çekmektedir. Hem turizm sektöründe hem de turizm alan yazınında çocuğun ve çocuğa ilişkin çalışmaların önemsenmeye başlamasına paralel olarak, çocuk hayatının vazgeçilmez bir parçası olan oyuncakın turizm alanındaki lisansüstü tezlere de yansması ve oyuncakın Turizm İşletmeciliği Anabilim Dallarınca da konu edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Agapito, D. (2020). The Senses in Tourism Design: A Bibliometric Review. *Annals of Tourism Research*, 83 (July), 1-29.

Ahıpaşaoğlu, S. (2018). Neden Çocuk Dostu Turizm? I. Uluslararası Çocuk Dostu Turizm Kongresi, 25-28 Nisan 2018, Sivas, Türkiye.

Akbulut, D. (2009). Günümüzde Geleneksel Oyuncaklar. *Milli Folklor Dergisi*, 21 (84), 182-191.

Akkaşoğlu, S., Akyol, C., Ulama, Ş. Ve Zengin, B. (2019). Tarım Turizmine Yönelik Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 1193-1218.

Aksöz, E.O. ve Yücel, E. (2020). Engelli Turizmi Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 388-404.

Albayrak, A. ve Tüzünkan, D. (2020). Kırsal Turizm ve Türlerine Yönelik Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Turkish Studies – Social Sciences*, 15 (1), 845-859.

Altınpulluk, H. (2018). Türkiye’de Artırılmış Gerçeklikle İlgili Hazırlanan Tezlerin Bibliyometrik Analiz Yöntemiyle İncelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 8 (1), 248-272.

Ardahan, F. (2018). Oyun Kavramı, Çocuk ve Oyun. F. Ardahan (Ed.). *Oyun ve Oyun Kültürü: İçinde* 37-93. Ankara: Detay Yayıncılık.

Ardıç Yetiş, Ş. ve Çokal, Z. (2018). Kış Turizmi Alanında yayımlanan Makalelerin Bibliyometrik Profili. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 5 (1), 38-52.

Arslan, E. (2013). Sanatsal Form Olarak Oyuncak Tasarımı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.

Aslan, S., Tosun, N. ve Arslan Kurtuluş, S. (2019). Çocuk Dostu Oteller ile İlgili Şikayetlere Yönelik Bir İçerik Analizi. *İşletme Bilimi Dergisi*, 7 (2), 451-475.

Bayram, A.T. (2019). Türk Turizm Alan Yazınında Kadınlar Üzerine Yapılan çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 8 (2), 56-77.

Baytok, A., Boyraz, M., Çetin, A., Mutlu, H. ve Katırcıoğlu, E. (2019). Etik ve Sosyal Sorumluluk Konulu Bildirilerin Bibliyometrisi: Ulusal Turizm Kongreleri Örneği (2009-2017). *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3 (1), 65-81.

Bener, S.S. (2013). *Antikçağ’da Oyun ve Oyuncaklar*. İstanbul: Kitap Yayınları.

Büyükşalvarcı, A. ve Keleş, H. (2019). Turizm Alanında Yazılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Açından İncelenmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7 (4), 2758-2773.

Ceylan, N.E., Özgürel, G. ve Topaloğlu, C. (2019). Çocuk Dostu Konaklama İşletmeleri: The Land of Legends Hotel Örneği. II. Uluslararası Çocuk Dostu Turizm Kongresi, 24-27 Nisan 2019, Sivas, Türkiye.

Civelek, M. ve Karadağ, L. (2020). Tarım Turizmi Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi. *Turizm Akademik Dergisi*, 7 (2), 145-164.

Çıkrık, R. (2018). Türkiye’de Turizmin Etkileri Konusunda Yerel Halkın Bakış Açısını Ortaya Koyan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Çiçek, D. ve Kozak, N. (2012). Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi’nde Yayımlanan Hakem Denetimli Makalelerin Bibliyometrik Profili. *Türk Kütüphaneciliği*, 26 (4), 734-756.

Çolakoğlu, Ü., Altun, H.E. ve Kıykaç, B. (2019). Türkiye’deki Medikal Turizm Tezlerinin Bibliyometrik Profili (2008-2018). *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 30 (2), 135-143.

Çuhadar, M. ve Morçin, İ. (2020). Türkiye’de Gastronomi Turizmi ile İlgili Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 7 (1), 92-106.

Egemen, A., Yılmaz, Ö. ve Akil, İ. (2004). Oyun, Oyuncak ve Çocuk. *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 5 (2), 39-42.

Erdoğan, O. (2020). Akıllı Kent Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi. *ATASOBED*, 24 (2), 917-937.

Ergün, M. (1980). Oyun ve Oyuncak Üzerine-1. *Milli Eğitim Dergisi*, 1 (Haziran), 102-119.

Erturgut, R. ve Gürler, H.E. (2020). Tersine Lojistik Teori ve Uygulamalarının Son 10 Yılı: Bibliyometrik Bir Analiz. *International Journal of Economic and Administrative Studies*, 28, 25-46.

Evren, S. and Kozak, N. (2014). Bibliometric Analysis of Tourism and Hospitality Related Articles Published in Turkey. *Anatolia-An International Journal of Tourism and Hospitality Research*, 25 (1), 61-80.

Evren, S. (2020). Twenty Years of Winter Tourism Literature: Bibliometric Analysis of SSCI-Indexed Tourism Journals. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8 (2), 788-804.

Güdü Demirbulat, Ö. ve Tetik Dinç, N. (2017). Sürdürülebilir Turizm Konulu Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Profili. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14 (2), 20-30.

Gün, İ., Tosun, N. ve Aslan, Ö. (2018). Çocuk Dostu Sağlık Uygulamaları Üzerine Genel Bir Değerlendirme. I. Uluslararası Çocuk Dostu Turizm Kongresi, 25-28 Nisan 2018, Sivas, Türkiye.

Gürbey, A.P. (2019). Kırsal Alanların Gelişimi İçin Alternatif Turizm Önerisi: Çocuk Dostu Turizm. II. Uluslararası Çocuk Dostu Turizm Kongresi, 24-27 Nisan 2019, Sivas, Türkiye.

Gürpınar, A. (2012). “Küreselleşen Kentte Oyuncak: İstanbul’da Bölgesel Bir Oyuncakçı Kümelenmesi Üzerine”. <http://iletisimdergisi.gsu.edu.tr/en/download/article-file/82906>, [Erişim Tarihi: 30.03.2020].

Karagöz, D. ve Kozak, N. (2014). Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi: Araştırma Konuları ve Kurumlar Arası İş Birliğinin Sosyal Ağ Analizi ile İncelenmesi. Türk Kütüphaneciliği, 28 (1), 47-61.

Karaman, G. ve Nas, E. (2012). Çorum İskilip'te Geçmişten Günümüze Aktarılan Bir Miras: Ahşap Oyuncaklar. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 4 (14), 103-116.

Karamustafaoğlu, O. ve Kılıç, M.F. (2020). Eğitsel Oyunlar Üzerine Yapılan Ulusal Bilimsel Araştırmaların İncelenmesi. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 40, 1-25.

Kesgin, M. ve Ross, D.E. (2018). Çocuk Dostu Turizm Araştırma ve Uygulamalarında İlerleme Kidsout Örneği ve about.com. I. Uluslararası Çocuk Dostu Turizm Kongresi, 25-28 Nisan 2018, Sivas, Türkiye.

Kırman, A. (2019). Çocuk Kitaplarında Oyun ve Oyuncak Kavramının İncelenmesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Köse, B. ve Çilingir Ük, Z. (2019). Oyunlaştırma Üzerine Yapılan Sosyal Bilimler Alanındaki Tezlerin Bibliyometrik Analizi. 4th International Symposium on Innovative Approaches in Social, Human and Administrative Sciences, 22-24 Kasım 2019, Samsun, Türkiye.

Meremikwu, A., Ekwueme, C. and Odigwe, F. (2018). Mainstreaming Child-Friendly Tourism Education: Issues in Curriculum and Instruction. International Journal of Contemporary Social Science Education, 1 (1), 170-175.

Metin, T.C. (2013). Boş Zaman Literatürünün Dünyadaki Gelişimi: Leisure Science Dergisinde Yayımlanan Makaleler Üzerine Bir Araştırma. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Nebioğlu, O. (2019). Turizm ve Yiyecek Tüketimi: Uluslararası Alanyazın Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz. Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 16 (1), 71-88.

Niemann, H. (1991). Oyunağın Gelişim Tarihi (Çev. B. Onur). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 24 (1), 55-61.

Onur, B. (2016). Oyunlar ve Oyuncaklar Oyunun ve Oyunağın Kültürel Tarihi. Ankara: KalemKitap Yayıncılık.

Oyuncakçılar Derneği (2020). <http://www.oyder.org.tr/oyuncak-ve-guvenlik>, [Erişim Tarihi: 25.03.2020].

Oyuncaklar Hakkında Yönetmelik (2013). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/10/20131031-2.htm>, [Erişim Tarihi: 25.03.2020].

Öcel, Y. (2019). Türkiye'de Marka ile İlgili Yazılan Doktora Tezlerinin Bibliyometrik İncelenmesi. Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 3 (1), 38-49.

Özbakır, İ. (2009). Geleneksel Türk Çocuk Oyunlarında Doğal Oyuncaklar ve Oyuncak Olmuş Hayvanlar. *Journal of World of Turks*, 1 (1), 147-162.

Özçoban, E. (2020). İnanç Turizmi Alanında Yayımlanan Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Bibliyometrik Analizi (1998-2019). *Turkish Studies-Social Sciences*, 15 (3), 1363-1375.

Özel, Ç.H. ve Kozak, N. (2012). Turizm Pazarlaması Alanının Bibliyometrik Profili (2000-2010) ve Bir Atıf Analizi Çalışması. *Türk Kütüphaneciliği*, 26 (4), 715-733.

Özgürel, G., Ceylan, N.E. ve Topaloğlu, C. (2019). Çocuk Dostu Konaklama İşletmelerinde Tesis Yönetimi Açısından Kriterlerin Belirlenmesi: ABTA Örneği. II. Uluslararası Çocuk Dostu Turizm Kongresi, 24-27 Nisan 2019, Sivas, Türkiye.

Pehlivan, H. (2014). *Oyun ve Öğrenme* (4. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Rüşvanlı, H. O. (2007). Türkiye’de Oyuncak Sektöründe Yeni Ürün Tasarımını Tetikleyen Faktörler. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Sakar, S. ve Karaduman, İ. (2017). Türkiye’de Oyuncak Sektöründe Tüketici Tercihine Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Araştırma. *ABMYO Dergisi*, 48, 43-62.

Sarıbaş, Ö. ve Demir, C. (2020). Sensory Studies as a Multidisciplinary Research Field and Its Use in Tourism Research: A Bibliometric Analysis on Tourism Literature. *Turizm Akademik Dergisi*, 7 (1), 269-283.

Song, H., Park, C. and Kim, M. (2020). Tourism Destination Management Strategy for Young Children: Willingness to Pay for Child-Friendly Tourism Facilities and Services at a Heritage Site. *International Journal of Environment Research and Public Health*, 17, 1-13.

Taner, B. (2019). Çocuk Dostu Toplum ve Çocuk Dostu Turizm: Nasıl Bir İlişki? II. Uluslararası Çocuk Dostu Turizm Kongresi, 24-27 Nisan 2019, Sivas, Türkiye.

Tanju Aslışen, E.H. ve Yıldırım Hacıbrahimoğlu, B. (2020). Türkiye’de Erken Çocukluk Eğitiminde Oyuncak Alanında Gerçekleştirilmiş Lisansüstü Tez Çalışmalarının İncelenmesi. *Başkent University Journal of Education*, 7 (2), 284-299.

Tayara, M. ve Özel, Ç.H. (2019). *Annals of Tourism Reserach Dergisinde Yayımlanan Postmodern Dönemde Turizm Konulu Makaleler: Bibliyometrik İnceleme*. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 30 (2), 100-111.

Tregua, M., D’Auria, A. and Costin, H. (2020). #10yearschallenge: How Co-creation Permeated Tourism Research. A Bibliometric Analysis. *European Journal of Tourism Research*, 24, 1-23.

Tuna, M. (2019). Çocuk Dostu Oteller. II. Uluslararası Çocuk Dostu Turizm Kongresi, 24-27 Nisan 2019, Sivas, Türkiye.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri (2020). <https://sozluk.gov.tr/>, [Erişim Tarihi: 25.03.2020].

Yalçinkaya, T. (2017). Oyun Materyalleri. A. Önder ve H. Arslan Çiftçi (Ed.). Erken Çocuklukta Oyun ve Oyun Yoluyla Öğrenm: İçinde 459-474. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Yersüren, S. ve Özel, Ç.H. (2020). Boş Zaman ve Rekreasyon Konulu Tezler Üzerine Bibliyometrik Bir Çalışma. Türk Turizm Araştırmaları Dergisi, 4 (2), 1139-1159.

Yeygel, S. ve Temel Eğinli, A. (2009). Çocukların Yeni Oyuncacı: İnternet (Çocukların İnternet Kullanımına İlişkin Bir Araştırma). Marmara İletişim Dergisi, 15 (Temmuz), 159-183.

Yılmazel, Ö. (2019). YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde Büyük Veri Alanında Kayıtlı Bulunan Lisansüstü Tezlerinin Analizi. Karadeniz Uluslararası Bilimsel Deri, 41 (Spring), 225-240.

Yolal, M. (2016). Turizm Araştırmalarında Örnekleme Bibliyometrik Bir Araştırma. Ankara: Detay Yayıncılık.

Zajadacz, A., Piotroeski, K., Potocka, I. ve Terlecka, W. (2019). Determination of Criteria for Child Friendly Tourism Establishments in Tourist Attractions. II. Uluslararası Çocuk Dostu Turizm Kongresi, 24-27 Nisan 2019, Sivas, Türkiye.

Zeybekoğlu, Ö. ve Doğan, T. (2015). Değişen Oyun ve Oyuncak Kültürü. I. Dil, Kültür ve Edebiyat Çalıştayı, 5 Haziran 2015, Antalya, Türkiye.

Zorluoğlu, S.E. ve Çakır Elbir, B. (2019). Eğitsel Oyuncak ve Eğitsel Oyun İçerikli Araştırmalardaki Eğilimler: İçerik Analizi. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 14 (27), 1-22.